

מזל התאחדותנו

יצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה י"ד גליון תרע"ב

עקב

כ' מנחם אב תש"ע

לרגל יומא דהילולא של רביה"ק זי"ע

תוכן הענינים

לקח טוב ..... עמוד ב'
 שבת בשבתו ..... עמוד ג'
 דבש תמרים ..... עמוד ד'
 בשפתי צדיקים ..... עמוד ה'
 פרפראות לחכמה ..... עמוד ז'
 ודרשת וחקרת ..... עמוד ח'
 חוקים להורותם ..... עמוד י'
 הילולא דצדיקיא ..... עמוד י"א
 משולחן מלכים ..... עמוד י"ח

לקינו בכפלים, ונחם בכפלים

אזיירה עגומה וקודרת, אפופה במבוכה רבתי שרתה בבית המלכות כאשר אחד מהשרים הוכרח מחמת ציווי המלך להשתקע במקום מרוחק, ומתוך כך נותק כל קשר עמו וכל מאמציהם של אנשי המלוכה לבוא עמו במגע עלו בתוהו, כל יגיעתם למכס עמו עצה על כל אבני המוקשים שהיו מנת חלקם לא הניבו פרי, צערם לא ידעה גבולות, ופכרו ידיהם ביאוש, הלא כל חצר המלוכה היתה נשענת על עצותיו והחלטותיו של אותה שר וקצין, וכל המטרדות והספיקות היו נפתרים לאלתר על ידי חכמתו, והנה עתה הרגישה בית המלכות כספינה שנאכדה מלחיה הראשים בתוך סופה ומער.

אך מרם הפצעים רוככו ועוד לא התגברו על אבדן השר הנאמן, הגיע במפתיע צו מהמלך בעצמו שעוד שר וחשוב מנכבדי בית המלכות ייעדר ממקומו, וינדוד לאותו אי מרוחק שהשר הראשון נלקח, ויהי בהשמע דבר המלך בחצר ביתו כבר לא יכלו להתאפק וכל אנשי המלך פתחו בצעקה ובכיה עוד מעט ואבדנו, הרי אם היה לנו עוד איש מהימן הוא כבר גם נלקח מעמנו, על מי נישען ומי ישית לנו עצה ותבונה, וכך הגיעה זעקתם ונאקתם עד משרתי המלך ויועציו רמי המעלה.

נענה להם אחד מהחכמים, אכן אבן מקיר תזעק לנוכח הלקח מאתכם עוד שר ונכבד שעמד לכם כמרגלית טובה המאירה בנבכי הדרכים, אמנם זאת נחמתינו שבהיותו נאמן ומסור לבית המלוכה, בוודאי כשיגיע אל שר הראשון יזכירנו ויגולל לפניו את גודל החסרון הנרגש מחמת היעדרו, והשר הלז בוודאי יעשה ככל יכולתו לבוא לעזרתינו בכל מילי דאפשר, אשר על כן מנעו קולכם מבכי כי בדבר הזה טובא גניז בגווייהו, וממנה נוושע.

הנמשל מובן, כי אחרי שנחשכו המאורות ומרן רביה"ק בעל "דברי יואל" זי"ע נלקח מאתנו, וכולם כאחד צעקו מנהמת לבם מי יורה לנו עצה ומי ישית לנו תבונה, אך הקב"ה ברוב רחמיו לא השבית לנו גואל מרן רביה"ק בעל "ברך משה" זי"ע אולם כאשר שבר על שבר השברנו בפטירת רביה"ק לקינו בכפלים, מי יקום לנו עם מרעים ומי יתייצב לנו עם פועלי און.

אמנם זאת נחמתינו שמרן רביה"ק בעל "ברך משה" זי"ע בהיותו כל ימי חייו אב רחום ורועה נאמן לעדתו, יבוא אל היכלא קדישא של מרן רביה"ק זי"ע ויגולל לפניו כל הסבל והתלאה אשר מצאתנו בדרך בגשמייות וברוחניות, וכפי שידוע מהרה"ק המגיד ממועזריטש זי"ע שצדיקים בדרא בתראי יכולים לפעול יותר לדורות האחרונים בראותם כמו עיניהם ירידת הדורות וצרותיהם, על כן בטוחים אנו שמרן רביה"ק זי"ע ביומא דהילוליה המתקרב ובא ישפיע עלינו משמי מעל מללי תחיה בגשם וברוח, ועמדו שני הצדיקים האלו לימין מרן רבינו הגה"ק שליט"א שיוכל לנהל עדתינו מתוך נחת והרחבה, עדי נוכח כולנו לתחיית המתים בכיאת גואלינו בב"א.

זמנים	הדה"ג	מוצ"ש	סוק"ש	סו"ת
ברוקלין	7:58	9:25	8:50	10:14
קרית יואל	8:01	9:27	8:52	10:16
מאנטיסעלא	8:04	9:34	8:59	10:23
מאנטריאל	8:10	9:36	9:01	10:25
לאנדאן	8:37	10:03	8:38	10:31
מאנטשעסטר	8:54	10:20	8:55	10:48
אנטווערפן	9:15	10:44	9:19	11:22
ווען	8:19	9:45	8:37	10:30
בני ברק	7:17	8:51	8:29	10:30
ירושלים	7:02	8:54	8:29	10:30

אבות פרק ה'

לוח יסודי התורה	למדתי
זנטאג	י.ד.
מאנטאג	י.ד.
דינסטאג	מ.ז.
מיטוואך	מ.ז.
דאנערשטאג	מ.ז.
פרייטאג	חזרה
שבת קודש	חזרה

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב, הנצחת שם, לעילוי נשמת, אפשר לפנות:

באר"ב: להר"ר מענדל פריעדמאן הי"ו 845-662-5579
 באר"י: להר"ר אנשיל אי לאוויטש הי"ו 011-972-527648437

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

ויוכל לזכות אח"כ ליראת ה' בימים הנוראים
הבעל"ט. (ישמח ישראל)

☆

**כל המצוה אשר אנכי מצוך היום
תשמרון לעשות וכו',** דאפי' אם האדם
אינו יכול לקיים כל המצוות, דהיינו מצוות
התלוים בארץ, יצפה לקיים המצוות, ועי"ז
שמצפה זוכה לקיים, וזהו הרמז כל המצוה
אשר אנכי מצוך היום תשמרון מלשון ואביו
שמר את הדבר, כלומר יצפה לעשות המצוות
התלוים בארץ, ועי"ז יזכה לקיים, ועי"ז
ובאתם וירשתם את הארץ שתזכו לקיים
המצוות. (קדושת לוי)

☆

**ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך
כי אם ליראה,** ע"ד הפשוט אע"ג שעברו כל
אלו העבירות אינם צריכים סיגופים ויסורים
לתשובה, אלא בזו רגע שיקבלו עליהם
ליראה הרי הם צדיקים גמורים ויסבלו עונש
חטאם בזמן אחר או מיד, אבל עכ"פ מיד
מקבלה ואיך המה רצוי ה'. (חתם
ספר)

☆

ומלתם את ערלת לבבכם וכו',
ולמה לא כתוב בתורה באיזה
אופן להמול ערלת הלב והאיך
יהיה, ומה הוא הענין, ונראה
שזהו שפרש"י ערלת לבבכם
אומם לבבכם וכיסוי, וצוה
התורה להסיר הכיסוי והאטימה,
ולכך לא ביאר הכתוב באיזה אופן
שתהיה מילת הערלה שבלב
משום שלכל אדם יש הסתרות
וכיסוי אחר. (חידושי הרי"ם)

☆

ולמדתם אותם את בניכם,
לכאורה תיבת אתם מיותרת, כי
ברור שהכוונה שנלמד לבנינו את מצוות
התורה, וא"ל דתיבת אתם כתובה בלא
וא"ז, ואפשר לקרותה אתם, ויהיה הפי'
דכאשר אתם בעצמכם תלמוד לקיים
המצוות, יעשו ממילא גם בניכם כמוכם,
וייחשב לכם כאלו שאתם למדתם את בניכם.
(דה"ק מהר"י מבבלזא זי"ע)

למדן וחכם ומנגג, לכך אמר אם כסף וזהב
ירבה לך, או ממילא כל אשר לך ירבה. (קרבן
העני)

☆

**מראשית השנה ועד אחרית השנה והיה
אם שמוע תשמעו,** בכל ראש השנה הוא
יום הדין לפקוד על צבא מרום בדין, היינו
להעביר זדון מן הארץ ולהפיל שרים
שלמעלה, אך עוונותינו גורמים אריכות
הגלות, ולזה נכתב מרשית חסר לשון רש,
היינו שכל השנה הקב"ה יושב ומצפה על
ישראל שישבו, והיה לשון שמחה אם שמוע
תשמעו אל מצותי וכו'. (תפארת שלמה)

☆

ורם לבבך ושכחת את ה', ורם לבבך
שיתן לך התרוממות הלב היינו עושר וכבוד,
ושכחת מלשון משכח שכיחא, היינו שתדע
איך לעבוד את השי"ת. (הרה"ק הר"ד זושא
מאניפאלי זי"ע)

☆

אם אינו יכול להשיג שלימות העבודה יתחבר אל הצדיקים ויחשב כמוהם

והיה עקב תשמעון וכו', עקב רמז הוא לאנשים כולה שאין
להם שכל ובינה להשיג גדלות הכורא ב"ה ועבודתו שלימה
לעבדו באמת ובשלימות רק שהם מחברים עצמם אל אנשי צדק
ואמת היודעים ומכירים גדלות הכורא ב"ה ועובדים באמת, אזי
נחשב גם להם כאלו גם הם עשאו עבודתו שלימה כהצדיקים
השלימים, וזהו והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה כנ"ל
שהאנשים הפחותים בשכלם ישמעו ויחברו את עצמם אל אותן
הצדיקים היודעים המשפטים האלה, ושמרתם ועשיתם אותם
ר"ל יהיה נחשב לכם כאלו גם אתם שמרתם ועשיתם כמוהם,
וזהו נפשי לה' משומרים לבוקר, ר"ל כשאני מדבק עצמי לה'
מחמת אותם אנשים הצדיקים השומרים ומצפים לבוקר כנ"ל
שומרים לבוקר ר"ל גם אנכי נחשב עם אותם השומרים לבוקר
וק"ל. (נועם אלימלך)

**ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל
מעמך,** כגמ' אין לגבי משה מילתא זותרתא
הוא, י"ל אם נלמוד מדת ענוה ממרע"ה
ממילא מגיע היראה בניקל, וזה עיקר ההכנה
לימים הק' הבעל"ט, ומט"ו באב צריך האדם
להכין על הימים הנוראים, ר"ל להרגל א"ע
בענות צדק, היינו לידע כי הכל מאתו ית"ש,

והיה עקב תשמעון, הכתוב מרמז היסוד
לכל עבודת השי"ת להיות במדרגת עקב
ונבנע ושפל כמ"ש הו"ל שיוף ועייל שיוף
ונפיק ולא מחזיק טיבותא לנפשיה, וזהו
שאמר הכתוב והיה עקב תשמעון את
המשפטים האלה, פי' אע"פ שתשמעו
ותשמרו כל התורה, תהיו בבחינת עקב, ואז
ושמר ה' אלקיך ואהבך וברכך והרכך, וסוף
הכבוד לבוא. (עבודת ישראל)

☆

והיה עקב תשמעון וכו', פי' כשישיה עקב
היינו עיקבתא דמשיחא, תשמעון את
המשפטים האלה תבינו את המשפטים
האלה, תשמעון לשון הבנה כמ"ש כי שומע
יוסף פרש"י מבין לשונם. (דברי יחזקאל)

☆

**כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה
ממנו וכו' לא תירא מהם וכו',** ושמה
תאמר מה אעשה לסלק המורא, ע"ז אמר
זכר תזכור את אשר עשה ה' אלקיך לפרעה

ולכל מצרים וכו', ומה שהיה הוא
שיהיה שבוה הזכרון העבר
תמשיך אותו פעולה גם עתה
ע"ד דכתיב גדולים מעשה ה'
דרושים לכל הפציהם כידוע, ולכן
בתקיעת שופר מוזכרין יציאת
מצרים להמשיך יום הגאולה
וצאתינו וקיבץ נידחינו במהרה
בימינו. (אמרי קודש)

☆

ואכלת ושבעת וברכת, היינו
ואכלת ושבעת, מן וברכת, פי'
שתשבע מברכת המזון שתברך
אחר האכילה. (שמע שלמה)

☆

**כאשר ייסר איש את בנו
וכו',** ולא אמר מייסר, לפי שאין
הקב"ה מייסר ה"ו בפועל, רק כמו האב
שרוצה לייסר בנו ומפחידו בכך כדי לשוב.
(רשפי אש)

☆

וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה,
שמעתי רמז ע"ד הלצה, כי חכמת מסכן
בוזיה, וכאשר יתעשר אדם מיד כוליה ב"ה

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

השומר שבת במעשה ודיבור מקבל מתנה בחי' המחשבה

והיה עקב תשמעון וגו' ושמרתם ועשיתם אותם. נ"ל עד"ז, שבשבת צריך האדם לשמור את עצמו במעשה בדבור ובמחשבה, כמו שדרשו רז"ל (שבת קיג ע"ב) שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול, ואלו השנים הם ביד כל אדם הרשות נתונה לשמור את ידו מלעשות ופיו מלדבר ונקרא הנגלות לנו ולבנינו (דברים כט כח), אבל מחשבה בלב ומוח שהם נקראים נסתרות, אינם ביד האדם רק לה' אלהינו, והוא נותן זאת במתנה להזוכה, ולזה רמזו רז"ל באמרים (שבת י ע"ב) אמר הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, והוא בבחינת המחשבה, שתהיה שבת שמה, פירוש שתהיה המחשבה ג"כ בקדושת שבת, וזה הבחינה היא בבית גנזי דוקא, ואני נותנה במתנה טובה לכל הזוכה. ע"כ צריך האדם לקדש את עצמו בקדושת שבת במעשה ובדבור תחלה, ויבקש מה' שיהיה בעזרו ויתן לו המתנה טובה שיהיה גם מחשבות לבו ומוחו קדושים בקדושת שבת לה', וכשיעשה האדם ע"ז הדרך אזי יעשה צירוף של שם הוי"ה אותיות והי"ה על זה האופן, כי תחלה יקדש את הקו"ל שמרומז באות וא"ו (זח"ג רנז), ואחר כך יקדש את הדבור שמרומז באות ה"א נגד ה' מוצאות הפה והוא ה"א אחרונה, ואח"כ נתקדש מחשבות מוחו שמרומז באות יוד שמרמז למחשבה וחקמה (זח"ב קכג, ת"ז ת' יט מא ע"ב), ונתקדש מחשבות לבו שמרומז באות ה' ראשונה בחינת בינה לבא (ת"ז הקדמה יז), ולזה מרמז הכתוב באמרו והיה עקב תשמעון, ר"ל כשיהיה הצירוף כנ"ל של והי"ה על ידי עק"ב, ר"ל שבת שנקרא עק"ב מלשון סוף כי שבת נקרא סוף מעשה במחשבה תחלה (פייט לכה דודי) כי הוא סוף ז' ימי בראשית, כמאמר הכתוב (שמות לא יז) כי ששת ימים עשה וגו' וביום השביעי שבת וינפש. ועוד עק"ב במילואו ע"ן קו"ף בי"ת גימטריא שבת כ"ו, ר"ל שבת עם מספר שם הוי"ה בשלמות. וכשיזכו ישראל לזה יקוים בהם הכתוב (ישעיה נב א) שומר שבת מחל"ל, אל תקרי מחל"ל אלא מחל לו (שבת קיה ע"ב), ולא יהיה שום מחיצה מפסקת ומעכבת לעבודת הבורא ב"ה, ואז תשמעון ממילא ובקל בלי שום יגיעה, ושמרתם ועשיתם וגומר, ואז בזכות השבת ש' ב"ת שמרמז לג' אבות (זח"א כג ע"ב) ושמר ה' וגו' את הברית וגו' לאבותיך, כמאמר חז"ל (שבת שם) אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות כראוי מיד היו נגאלין. (בת ע"ז)

רק לדבר מצוה מותר לרוץ בשבת

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם, י"ל בעז"ה ע"פ מאמרם ז"ל (ברכות דף י) אר"ז מריש כי הוה חזינא להו לרבנן דקא רהטי לפרקא בשבתא אמינא קא מחללין רבנן שבתא כיון דשמענא להא דר' תנחום אריב"ל לעולם ירוץ אדם לדבר הלכה ואפילו בשבת שנאמר אחרי ה' ילכו כאר"י ישאג וגו' אנא נמי רהיטנא עכ"ל ופירש"י מחליין רבנן שבתא דאמר מר שבת קיי"ג אסור לפסוע פסיעה גסה בשבת שנאמר אם תשיב משבת רגלך עכ"ל, וקאמר עוד שם בגמרא אר"ז אגרא דפרקא רהטא ופירש"י עיקר קיבול שכר הבריות הרצים לשמוע דרשה מפי חכם היא שכר המרוצה שהרי רובם אינם מבינים להעמיד גירסא ולומר שמועה מפי רבן לאחר זמן שיקבלו שכר לימוד עכ"ל והנה אמרו ז"ל במס' שבת א"ל הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקשה ליתן לישראל לך והודיעם יעו"ש, הרי דשבת נקרא מתנה, וזש"ה תשמעון א"ת המשפטים האלה ס"ת מתנה רומז על שבת שהיא מתנה לישראל וצריך בשבת לזוהר בהליכה שאל יפסיע פסיעה גסה אבל לפרקא

מותר ומצוה. וזהו והי' עקב אם המצות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון שאל תפסיעו פסיעה גסה בשבת ביום שנקרא מתנה רק באופן לדבר מצוה אז ירוץ אפ"ל בשבת וזהו שענין עקב האדם בשבת היינו הליכה ושמרתם היינו ל"ת כלומר לא ירוץ, ועשיתם זו מצוה כלומר ירוץ ואפ"ל בשבת כמו שביארתי וד"ל. (צמח דוד)

ערש"ק בחי' יראה ובשבת עצמו בחי' אהבה

את ה' אלקיך תירא אותו תעבוד, נ"ל כי בערב שב"ק מחויב האדם ללכת כל היום ביראה ולהתבודד עצמו כי זה היום הוא השער שמתחיל להפתח יראת רוממות, וזפ"ה את ה' אלקיך, רומז לערב ש"ק, כי איתא בזוה"ק ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים, שם מלא עולם מלא כי לאחר שנגמר מעשה בראשית שם מלא ועולם מלא, ובערב ש"ק נגמר מעשה בראשית ולזה את ה' אלקיך רומז לערב ש"ק, תירא - תילך כל היום ביראת השי"ת, ותזכה ואותו תעבוד, אותו רומז לש"ק שהוא אות, וכאשר תעשה כנ"ל תזכה שבשב"ק תהיה בעבודות - כי באתריה דיראה ליתן תמן פלחני' (עי' זח"ב רטז). ועיקר העבודות הוא האהבה ובו תדבק, כי בששת ימי החול הגם שהאדם הוא מעולה אעפ"כ הוא בבחינת נוקבא, אבל בשבת ההעלאה הוא בעלמא דדכורא, וזהו ובו תדבק היינו בוא"ו תדבק, רומז לעלמא דדכורא, ובשמו תשבע, ובשמו בגימטריא רצון. דהיינו שתזכה להמשיך מרצון עליון לז' ימי הבנין. (אור לשמים)

בזכות השבת יזכו ישראל להגאל גאולת עולם

והי' אם שמוע תשמעו וגו' נ"ל כי מקודם כתיב מראשית השנה ועד אחרית שנה ויל"ד למה בתחלה אמר השנה בה"א ובסוף אמר שנה בלא ה"א וכ' היש"מ ז"ל רמז יש בו דבתחלת כל שנה אנו מקוים כי השנה הזאת תהי' סוף וקץ לגלותינו אך ויהי מקץ השנה אנו אונים כי בעוה"ר לא היתה השנה המקוה בה"א הידועה רק שנה סתם, וז"ש מראשית אז היא השנה הידועה שאנו מצפים עלי' ועד נבא לאחריתה וסופ"ה אז אנו רואים בעוה"ר שהיתה רק שנה סתם עכ"ה - ועיקוב הגאולה לפ"ד הוא בעבוד חילולת שבת דאם ישראל היו מקיימים מצות שבת כראוי אז חש הגואל לבא כמאמר רשב"י אלמלא משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלין, ולכן אחר שרמז לנו הכ' דכל שנה היא רק שנה פשוטה אמר עוד הפסוק דיש תקנה להפוך את השנה פשוטה לשנה הידועה לשנת גאולה וישועה וז"ש והי' לשון שמחה שמוע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום ר"ל שמוע תשמעו עם שני פעמים תשמעו לשמור את השבת הנקרא היום כדכ' שבת היום לה', אז תוכל לשמוח כי בזכות שני שבתות ה' יוציאכם מאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה כדברי רשב"י. (זכור ושמור)

ע"י השבת יגיע למדת אהבת ה'

כי אם שמור תשמרון את כל המצוה הזאת וגו', במד"ר פ' ראה דרש על הפסוק הזה כי אם שמור את כל המצוה הזאת רבנן אמרו זו השבת ששקולה כנגד כל המצות שבתורה עכ"ל ובהו יובן המשך הכתוב כי אם שמור תשמרון את כל המצוה הזאת שהוא השבת לדעת רבן במדרש, אשר אנכי מצוה אתכם לעשותה לאהבה את ה' אלקיכם ללכת בכל דרכי ולדבקה בו אז כשיקיימו שבת בעל כרחך יגיעו למדת ואהבת את ה' אלקיך כמ"ש בבני יששכר בשם הק' מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע כי אהבה בכל לב אהבה בכל נפש אהבה בכל מאוד גמ' שבת וז"ש לאהבה את ה"א ולדבקה בו יגיע למדת הדבקות ע"י אהבה בחי' שבת. (חמד משה)

דבש תמרים

בנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

בצדקתך וביושר לבבך וגוי כי אע"פ שהיו דור באי הארץ כשרים מ"מ אפשר שיחול עליהם קטרוג כיון שישראל מדת הדין מדקדק אחריהם, כי אם ברשעת הגוים האלה, והרי אוח"ע מקבלים שפע אע"פ שרשעים הם, אי"כ מגיע לנו בדין ק"ו, אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה, וז"ש ברוך תהיה מכל העמים, היינו שהברכות יגיעו לך מכח העמים שהם עומדים בגדולתך ושלותך, וא"כ מגיע גם לנו מכח ק"ו. (דברי יוא"ל)

☆

ברוך תהיה מכ"ל העמים לא יהיה בך עקר ועקרה. יש לפרש עפ"י שכתב בכבוד שור על מה שאמר הקב"ה לאברהם לך ופירש"י להנאתך ולטובתך, וקשה מה זו טובה הלא אחד היה אברהם ואוח"ע כולם רשעים, ועד עתה שהיה קבוע במקומו היה עולם נידון כמחצה על מחצה, דכל קבוע כמחצה על מחצה, וכשצוהו להיות נודד הוא מתבטל ברוב דעלמא ויהיה רע לו, לזה בישרו ואעשך לגוי גדול, ואחז"ל לגבי שרה כיון דרבים אתו מיניה כרבים דמיא, והכי נמי יצורפו כל דאתי מאברהם עד סוף העולם וכרבים דמי, אבל לא כן הגוים דרחמנא אפקרא לזרעם ואינם נחשבים עמהם, אי"כ אברהם הוא הרוב בעולם ע"כ, וז"ש ברוך תהיה מכל העמים, ואע"פ שהם הרוב ואתם המעט, עכ"ז לא יהיו בטלן ברוב האומות, והטעם הוא לא יהיה בך עקר ועקרה שעתידין להעמיד דור ישרים בנים ובני בנים, וכיון דרבים אתו מינייהו כרבים דמי והלכך אינם בטלן ברוב האומות. (ברך משה)

החיים הקי עה"פ שמור ושמעת את כל הדברים האלה, ע"ד אמרם ז"ל מי שהוא בעל עבירה שערי תורה ננעלו בפניו, כי שערי פתחי ההבנה בדברי תורה הם סוד הקליפות המתהווים מעבירות האדם, וז"ש שמור ושמעת, פי"א אם אתה רוצה שתעמוד על אמיתת התורה, שמור המצות לבל תעבור עליהם, וזוה ושמעת ע"כ, ועפ"י יתבאר הכתובים אשר אנכי מצוך היום לעשותם והי עקב תשמעון, ר"ל אם מקודם תעשו ותשמרו עצמיכם לבל לעבור את מצות ה', אז והיה עקב תשמעון, ר"ל בסוף אח"כ שתשמרו עצמיכם מכל חטא, בזה תשמעון לשון הבנה תוכלו להבין דברי התורה. (עצי חיים)

☆

לא בצדקתך וביושר לבבך אתה בא לרשת את הארץ כי אם ברשעת הגוים האלה. ויובן עפ"י המדרש עה"פ ולישמעאל שמעתך וגוי ואת בריתי אקים את יצחק, מכאן בן הגבירה למד מכן האמה, הנה ברכתי אותו זה ישמעאל ק"ו ואת בריתי אקים את יצחק, והקשה באגרא דכלה דלמה לנו ק"ו והרי איכא הבטחת הקב"ה ליצחק, ות"י כי בהבטחת השי"ת לאברהם על יצחק קאי רק כשילכו בחקות התורה, אבל לישמעאל שמעתך אע"פ שאין בידו שום זכות, ומזה יומשך חסד וטובה לזרע יצחק שאפ"י ח"ו כשלא יהי להם זכות יושעו ע"י ק"ו מהצלחת ישמעאל וגדולתו, ובאחרית הימים האלה אם ח"ו זכות וצדקה אין לנו יש לנו טענה ותקוה להושע ע"י כח הק"ו ע"כ, והנה ברש"י במס' סוטה כתב כי בכני ישראל ממחרין ליפרע בעוה"ז ומדקדקן אחריהם, וז"ש לא

מה כתיב למעלה (ס"י"א ואתחנן) ושמרת את המצוה וכו' אשר אנכי מצוך היום לעשותם, וסמוך ליה (בפרשתו) והי עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמר ה"א לך את הברית וכו', נ"ל עפ"י האלשיך הקי לפרש אתה עתיד ליתן דין וחשבון, דהיינו כמו שאמרו רז"ל שמלמדו את האדם בעולם העליון כל התורה ושואליו לו דין העבירות ועונשין אח"כ מזכירין לו שעבר עליהם, וזהו דין וחשבון ע"כ, ועוד נקדים דבעינן מתן תורה ראוי לזכור את הלפנים היינו היום אשר עמדת בחורב, וכמו"כ ראוי לזכור שמיעת התורה שישמע אחר הפרדו מן הועלם כנ"ל, וידמה בעיניו שזה עתה הוא שומע הדין והעונשין, ואילו כשישמע אז התורה לא יוכל לעשותם כבר, משא"כ עתה יוכל לעשותם בעוד מועד, וכוודאי כשיזכור זאת יקבל על עצמו לקיים מצות התורה בשלימות ועפ"י יתבארו הפסוקים ושמרת את המצוה וכו' אשר אנכי מצוך היום לעשותם, ר"ל כמו שדרשו מצוך היום שבכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים כאילו צוך היום לעשותם, דהיינו שיזכור הלפנים מעמד מתן תורה שעתה עדיין יוכל לעשותם וגם יזכור הלאחור והי עקב, ר"ל שבסוף ח"ו כשיפרד מן העולם תשמעון את כל התורה, ואז כבר לא יוכל לעשותם רק לשמוע בלבד, וכשיזכור ב"י הזכירות האלו יזכה לוישמרתם ועשיתם אותם, ויקבל ע"י קבלת התורה בשלימות, והבן.

(ישמח משה)

☆

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה. יש לפרש על פי דברי האור

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת

סיפר [הרה"ק רבי נחמן מברסלב ז"ל] שהיה רגיל לאכול הרבה מאוד בימי נעוריו, והיה לו יסורים מזה, והשליך זאת וראה אחר כך שיש לו תאוה גם לאותו המעט שאוכל, ונתיישב והתחיל שוב לאכול, כי מה לו כשאוכל מעט עם תאוה או הרבה, ולמה לו להפסיד גופו בחנם והיה מניח כל התאוות בתוך תאוה זו של אכילה, פעם אחד היה יושב על השלחן אצל חמיו [הרה"ק ר' אפרים מאוסיאטין ז"ע] בשעת הסעודה שלישית של שבת, וישב בזווית והיה חושך בבית, והוא היה דרכו תלמיד לעושת את שלו כדרכו, והתחיל לבקש שיראה לו השם יתברך את האבות אברהם יצחק ויעקב, והבטיח להשם יתברך כשתראה לי זאת אשליך גם זאת התאוה [היינו של אכילה ועשה בזה מה שעשה], ונכנס בזה מאוד וישן, ובא זקיניו הבעל שם טוב ז"ל אליו בחלום, ואמר לו הפסוק ונתתי עשב בשדך לבהמתך, והקיץ ונפלא בעיניו מה שייכות יש לזה הפסוק למה שביקש, ובא בדעתו שאיתא בתיקונים עשב הוא אותיות עב שין, עב היא בת עין שין תלת אבהן, וזהו אם תרצה לראות אבהן, אי אפשר לך כי אם בשדך לבהמתך, צריך אתה להשליך הבהמיות תאוה אכילה, והשליך גם זאת התאוה, ואמר שמעשה זו שייכה לקבלת התורה וצוה לחזור גם את המעשה.

(ליקוטי מהר"ן)

לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי

בנעוריו שאל פעם הרה"ק מהר"א מבעלזא ז"ע את אביו זצוק"ל הרה"ק מהרי"ד ז"ע משה רבינו מספר לבני ישראל בעלותי ההרה לקחת לוחות האבנים. ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי, ולכאורה יפלא הדבר וכי זה הוא גדלותו ורוממותו שלחם לא אכל ומים לא שתה, הלא עצם הדבר שעלה למקום ודיבר פנים בפנים עם השי"ת, הוא פלא נשגב ביותר, והוא תפארתו ותשבחתו, השיב לו אביו מרן מהרי"ד תא שמע ואספר לך סיפור מזקנך הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל ז"ע. רבי אהרן זצוק"ל נודע היה כבעל מספר גדול, יום אחד נתיישב אחר התפלה והחל לספר סיפורי צדיקים כשאנו עמדתו סביביו לשמוע בשיח שרפי קודש עברו כמה שעות והוא עדיין יושב ומספר כבר עבר זמן אכילת פת שחרית וגם זמן ארוחת הצהרים וסביביו נשערה מאוד, ואין אחד מהם מרגיש רעבון וצורך לאכול, בתוך כך הרהיב אחד הנוכחים ואמר מהו הרבותא שמשנה רבינו ע"ה אמר לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי הנה הרבי יושב כאן ומספר לנו זה כמה שעות סיפורים קדושים ואין אנו

מרגישים כלל צורך לאכול או לשתות. נענה לו הרה"ק רבי אהרן הנך טוען משה רבינו ע"ה לא נתכוין להתפאר בזה שלא אכל ולא שתה, אדרבה צער רב נצטער משה על שכל אותם המאכלים והמשקאות שלא אכל ולא שתה באלו הימים אשר שהה בשמים, לא באו על תיקונם באשר לא העלה אותם לשורשם על ידי האכילה והמשיך הרה"ק ואמר הטו אזנכם ושמעו את אשר אספרה לכם. המגיד הק' רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב ז"ע הזיר עצמו מאכילת גבינה פעם חלה ונפל למשכב, ונסע בנו הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ ז"ע אל הרה"ק רבי פינחס מקאריץ ז"ע לחלות פני קדשו שיתפלל לרפואת אביו הק' נסיעה זו היתה שלא בידיעת אביו כי דרכו של הרה"ק מזלאטשוב לא היתה שוה בשעתו עם הרה"ק מקאריץ, כשהגיע הרה"ק רבי מרדכי לקאריץ, ונכנס אל הקודש פנימה עוד בטרם שהושיט ידו לשלום פתח הרה"ק רבי פנחס ואמר יודע אני למה באת יען כי אביך חולה אמור נא לאביך שיקבל על עצמו לאכול גבינה ויתרפא, כי הגבינה באה בטענה למעלה כלפי אביך, שמזמן שהפסיק לאכול גבינה אין בארץ מי שיתקן אותה, וען כל פסוק בשמים שאביך יחלה עד שיקבל על עצמו לאכול גבינה. קודם שנפרד ממנו רבי מרדכי, אמר לו הרה"ק מקאריץ, אמור לאביך כי מה שיש טינא בלב על שאינו רואה את תפילותי בשמים, טינת שוא היא כי לא רק הוא אינו רואה את תפילותי אלא אפילו המלאכים אינם רואים אותן, כי פלסתי לי דרך ישר להקב"ה... וידעתי שכאשר תאמר לו זאת לא יקבל דברי מידך, אזי אמרו לו בשמי דליכא מידי דלא רמיזא באורייתא שיפתח את הגמרא בסנהדרין דף מד עמ' א' דאיתא שם ויעמוד פינחס ויפלל ותעצר המגיפה, ואמר ר' אלעזר ויתפלל לא נאמר אלא ויפלל מלמד שעשה פלילות עם קונו, והיינו שהתפילות של פנחס נעלמו מעין כל ולא נראו כי אם להקב"ה וזהו שעשה פלילות עם קונו בלבד. כשחזר הרה"ק רבי מרדכי אל אביו שאל אותו מיד היית בקאריץ אצל רבי פינחס, ותיכף הרגיע אותו לכל יירא, כי יודע הוא שהיה אצלו, ואך ביקש שיספר לו מה שאמר סיפר לו שאמר שסיבת המחלה היא מפני שאינו אוכל גבינה, אמר המגיד הק' טוב מקבל אני עלי לאכול גבינה, אח"כ שאל אותו שוב, ומה עוד אמר לך שח לו הדברים כהויתן שסיפר לו שהסיבה מה שאבא מקפיד עליו הוא מפני שאינו רואה את תפילותיו ואמר לעיין בגמרא... אני עלי לאכול גבינה, אח"כ שאל אותו שוב, ומה עוד אמר לך שח לו הדברים כהויתן שסיפר לו שהסיבה מה שאבא מקפיד עליו הוא מפני שאינו רואה את תפילותיו ואמר לעיין בגמרא... הפטיר הרה"ק רבי מיכל"י לא ידעתי שהוא כבר הגיע למדריגה נעלית כזאת.

(עשר אורות)

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתינו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים זכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק, ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאיו ע"ד המסורה לנו מרבתיה"ק על טהרת הקודש

פרשת עקב

נו"ה מאיר יודא אייזענבאך בי"ו

המלמדים: הר"ר עזרא בנעט שליט"א והר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

נו"ה ישראל ראזנמאן הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

נו"ה ר יואל פריינד הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

נו"ה אברהם פייערשטיין הי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

נו"ה אברהם יעקב מערמעלשטיין הי"ו

המלמד: הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א

נו"ה יושע מאיר ראזענבוים הי"ו

המלמדים: הר"ר חיים הירש שליט"א והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

נו"ה ר יואל בראזער הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

נו"ה לוי יצחק סופר הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

נו"ה יואל רובין הי"ו

המלמדים: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א והר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

נו"ה ר ליפא פריעדמאן הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

נו"ה מאיר משה שפיטצער הי"ו

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

נו"ה אהרן יודא וועזעל הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

נו"ה חיים שרגא פייוול סופר בי"ו

המלמדים: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

נו"ה שלמה יעקב מערץ הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

נו"ה יעקב שווארטץ הי"ו

המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א

נו"ה ר יואל פריינד הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

נו"ה מנלי שערה הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

נו"ה אברהם וויינשטיין בי"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שינשא שליט"א

כנר יואל איידליס בי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהו". (הגינה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים,
בפתור ופרח משוקדים

על עץ הדעת ושפיר נחשב גם השתי לחטא כנ"ל ובוזה ככתה נרו של עולם א"כ מוכח מכאן שמדליקין נרות בשבת כדי להאיר נרו של עולם ודפח"ח. (ילקוט האורים)

★

המוליכך במדבר הגדול נחש שרף ועקרב וצימאון אשר אין מים המוציא לך מים מצור החלמיש. ולכאורה קשה מה דפתח בתרתי ומסיים בחדא, שהתחיל בשתי סכנות שהיו במדבר והיינו נחשים וצימאון, ומסיים רק באחת ואמר המוציא לך מים שזהו הצלה רק מצימאון ולא מנחשים ועקרבים, וי"ל עפ"י שאמרו חז"ל (ירושלמי ברכות פ"ה ה"א) אם נשך ערוד לאדם או אם האדם בא תחילה למים יציל האדם והערוד ימות, ואם הערוד יבוא מתחילה למים ימות האדם, וכשנשך ערוד לר' חנינא בן דוסא בשעה שהיה עומד ומתפלל ברא לו הקב"ה מעין תחת כפות רגליו וניצול עי"ש, והשתא מבואר מאמה"כ המוליכך במדבר הגדול והנורא שהיה מקום נחש שרף ועקרב אך אם היה מצוי שם מים במדבר הלא היו יכולים לרוץ למים והיו ניצולים וז"ש המוציא לך מים מצור החלמיש ועי"י אף אם נשך הנחש לאדם או היה רץ למים ומיד ניצול נמצא שזה שהיה מים זה היה מועיל לבי' הסכנות והיינו לצימאון ולהינצל מהנחש.

★

ויתן ה' אלי את שני לוחות האבנים וכו'. ופרש"י לוחות כתיב ששתיהן שוות וצ"ב מה הנפק"מ אם שתיהן שוות ומה רצה לומר בזה, ויל"פ עפ"י דאיתא בירושלמי (שקלים פ"ו ה"א) כיצד היו הלוחות כתובים חנניא בן גמליאל אומר חמשה על לוח זה, וחמשה על לוח זה, רבנן אמרי עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה, ונראה דלמ"ד עשרה על לוח זה שפיר י"ל דשניהם שווים, אבל למ"ד חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה אין שניהם שווין שבלוח אחד היו כתובים אותיות ותיבות יותר מבלוח אחר, ואי אפשר לומר שתיהן שוות בכל מילי. והנה אי' בגמ' (חולין ד:) אמר רב ענן אמר שמואל מומר לע"ז לא הוה מומר לכל התורה כולה, ואי' בגמ' (שבת פ"ו. וביבמות ס"ב.) דמשה שבר את הלוחות לפי שנשא ק"ו מפסח שהוא אחד מתרי"ג מצות וכו' כל התורה וישראל מומרין על אחת כמה וכמה, והשתא לרב ענן תיקשי מפני מה שבר הלוחות, דהא לא עברו ישראל אלא על חטא העגל שהוא ע"ז ועדיין לא הוו כמומרין לכל התורה. אך י"ל דנהי דלא חשיבי כמומר לכל התורה מ"מ לאותו דבר הוו מומרין והרי על הלוחות הי' כתוב לא יהיה לך אלהים אחרים, ולפי"ז שלא היה לו לשבר אלא אותו הלוחות שכתוב בו לא יהיה לך ולמה שבר גם השני שאין כתוב בו לא יהיה לך, אבל אם היו כתובים עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה א"ש מה ששיבר את שניהם. וז"ש רש"י ללמדנו דלוחות חסד כתיב להורות ששניהם שווין כדי שלא יקשה לטו על מה שכתוב כאן ואתפוש בשני הלוחות ואשברם דלמה שבר את שניהם, לכן כתב רש"י ששניהם שוות וזה א"א רק למ"ד דס"ל שהי' כתוב עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה, ולכן בדין עשה ששבר את שניהם כנ"ל. (בנין אריאל)

ואהבך וברכך והרבך וכו' ברוך תהיה מכל העמים לא יהי בך עקר ועקרה. וי"ל עפ"י דאיתא בגמ' שלכך היתה רבקה עקרה כדי שלא יאמרו ברכותינו עשתה פירות שהרי לבן בידך אותה אחותינו את היי לאלפי רבבה, נמצא לפי"ז שאם הרשע מברך לאחד או נהפך לקללה כדי שלא יאמר ברכותינו עשתה פירות, אמנם זה דווקא אם הקב"ה לא בידך את אותו תחילה, אבל אם הקב"ה בידך אותו מקודם או אע"פ שבידך אותו רשע אח"כ מ"מ לברכה נחשב, מפני שיאמרו שברכתו של הקב"ה פעל זאת, וז"ש ואהבך וברכך ר"ל שהקב"ה יתן לך ברכה, ואז אע"פ שברוך תהיה מכל העמים שהעמים יברכו אותך מ"מ לא יהיה בך עקר ועקרה כנ"ל שמשום ברכתו של לבן הרשע הי' רבקה עקרה. ובוזה יל"פ כוונת רש"י בפרשת בלק עה"פ לא תלך עמהם לא תאור את העם א"ל א"כ אברכס א"ל אינם זקוקים לברכתך כי ברוך הוא, והוא תמוה. אמנם לדברינו יובן שכוונתו הי' שע"י ברכתו יגרום קללה כדי שלא יאמרו ברכתו גרמה ע"ז השיב לו הקב"ה דבישראל לא שייך כן "כי ברוך הוא" כבר מהקב"ה ולכן לא תוכל להזיק אותם בברכתך.

★

או יאמר כי הנה אי אפשר לאומה בלא שיהי' בה עקר או עקרה כי בני במזל תלי' מילתא, אכן כשהקב"ה רוצה להיטיב עם אומה מהאומות, אז מומין העקרים להעקרות זה עם זה, כדי שלא יתבטלו ב' משפחות מפר"י ורבי', שאם יקח העקר אשה הגונה, והעקרה תקח גם איש הגון, נמצא מתבטלות ב' המשפחות ע"כ טוב שיזדמנו העקר עם העקרה, וזה באוה"ע, אבל בישראל הוא להיפך כי השי"ת מסיר מהם כל חולי ואף אם הוא והיא עקרים בתולדה מ"מ ע"י זכותם משתנה המזל, א"כ לעולם טוב למעט בניסא שלא ינוכה הרבה מזכויותיהם, ע"כ הקב"ה מזמין להעקר אשה שאינו עקרה ולעקרה איש שאינו עקר שלא יצטרכו לנס כפול, נמצא ברכותן של ישראל היפך מברכת האומות, וזה ברוך תהי' מכל העמים, ומה היא, לא יהי' בך עקר ועקרה מזמנים יחד שזהו ברכותן של או"ה, אבל אתה, לא יזדמנו לך, והטעם, כי והסיר ה' ממך כל חולי וסופן להתרפאות וא"כ טוב יותר שלא יזדמנו זה לזה, וכנ"ל.

★

ויענך וירעיבך ויאכילך את המן. אי' בילקוט הראובני ויאכילך את המן מכאן שמדליקין נרות בשבת ותמוה מהוא וראיתי בכת"י ישן בשם הגאון רשכבה"ג ר' אברהם ברודא זצ"ל עפ"י במפ' מדוע לא התפאר משה עצמו בבאר רק המן ותי' דשתי' בכלל אכילה וא"כ כשא' משה את המן הבאר בכלל ואי' דאה"ר יש לו תי' על אכילת עץ הדעת דרחמנא א"ל לא תאכל ויש דעה דחיה סחטה לו ענבים ושתה היין אבל לא אכל אמנם אם נאמר דשתי' בכלל אכילה אין זה תי' ואי' בגמ' טעם שנשים מדליקין נרות בשבת משום דהיא ככתה נרו של עולם לפיכך תדליק נרות בשבת ובוזה יובן המד' דקאמר ויאכילך את המן וק"ל מדוע לא התפאר בבאר וע"כ דשתי' בכלל אכילה וא"כ אין לאדה"ד תי'

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים,
שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

והרשת והקרת

בענין ברכהמ"ז אי בהנאת גרונו או בהנאת מעיו תליא

ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך אשר נתן לך (פר' עקב)

המזון לפי"ד הפנים מאירות אינו מחוייב בברכת המזון בכזית מצומצם כיון שנשאר בין החניכיים, אלא צריך שיכנס בתוך מעיו כזית שלם ודייקא או יתחייב בברכהמ"ז כיון דבהנאת מעיו תליא.

והחתם סופר הקשה לפי"ז אהא דפרכי בירושלמי בקידושין אמאי לא אכלו ישראל מצה במדבר מחמת איסור הרי תיתי מצוות עשה דמצה וידחה לא תעשה דחדש, ולכאוי אי נימא דאיסורין בהנאת גרונו תליא ומצוות עשה בהנאת מעיים תליא, א"כ לא קשה ולא מידי, דע"י שיאכל המצה דחדש וכשיגיע לגרונו הרי כבר עובר על איסור חדש, משא"כ על מצוות מצוה אינו מקיים אלא כשיבלע במעיו א"כ לא הוי בעידנא ומאי מקשי' דייתי עשה דמצוה וידחה ל"ת דחדשו אלא ע"כ דאפי' ומצוות עשה נמי בתר גרונו אזלי, אבל לענין ברכת המזון בעי' כזית במעיו ולא מצטרף מה שנשאר לו בין החניכיים, נמצא שהאוכל כזית מצה מצומצם ונשאר לו בין החניכיים כבר יוצא ידי מצוות עשה דמצה, ולחויב ברכת המזון הוא עדיין לא הגיע, ולכאוי דבריו לא כהלבוש המבוא לעיל.

*

ועפי"ז מיישב ד' הרוקח התמודין שכ' שבליל פסח בעי' נטילת ידים ומברכין מפני טיבול שני של מרור ולא מטעם האכילת מצה דעל פחות מכזית א"צ נטי' ועל ד' הרוקח יסד הב"י (בא"ח סי' קנ"ח ס"ג) להלכה דהאוכל פחות מכזית לא צריך נטילת ידים.

והמג"א (ס"ק ד') תמה ע"ד הב"י וכ' שנודמנה ד' הרוקח בלשון מוטעית כי הרי במצה גם בעינן כזית, וא"כ מה כתב דהנטילה לא הוי משום מצה מדהוי פחות מכזית ועכצ"ל דהרוקח כ' דפחות מכביצה לא בעיא נטילה, ואולי זה סברתו, וא"כ כל הדין המובא במג"א שפחות מכזית לא צריך נטילה טעות הוא.

הנה באיסורי אכילה איכא פלוגתא, בחולין (דף ג:) מאימתי מתחייב האוכל אי משעת הנאת גרונו או משעת הנאת מעיו, ואיכא ביניהו אם בלע ואח"כ פלטו מבית הבליעה למ"ד הנאת גרונו חייב ולמ"ד הנאת מעיו פטור.

והפנים מאירות (ח"ב סי' ד"ך) מחדש דלענין ברכת המזון וכן לענין ברכה אחרונה חיובם תליא בהנאת מעיו אע"פ דלענין איסורי אכילה קי"ל דתליא בהנאת גרונו כמבואר סו"פ גיד הנשה דאר"י אבל חצי זית והקיא וחזר ואכלו חייב כיון דגרונו הרי נהנה בכזית, וכן פסק הרמב"ם (בפי"ד מאכלות אסורות ה"ג) מ"מ לענין ברכת המזון אם אכל חצי זית והקיא וחזר ואכל אותו חצי שביט שהקיא אינו חיי בברכהמ"ז.

ויסודו מד' הרא"ש (ברכות סי' י"ד) גבי דין דהטועם מן המאכל א"צ ברכה וכ' הרא"ש דברכה לא צריך כיון שאינו נהנה בתוך מעיו, וע"כ לא ילפי' אכילה דברכת הנהנין מאכילה באיסורין, כיון שבאיסורין חייב בהנאת גרונו ובברכהמ"ז תליא בהנאת מעיו, וע"כ איצטרך לקרא ואכלת ושבעת וכו' ואין שביעה אלא במעיו ואם אכל והקיא כל היום אינו בא לכלל שביעה.

וכן בלבוש איתא (א"ח סי' תע"ה) שבאכילת מצה כיון דעיקר אכילתה לאכול לשובע ולמלא כריסו כשהוא רעב א"כ יוצא אף בבליעה אפי' אם לא נהנה גרונו דקיום מצות עשה דמצה בהנאת מעיו תליא ולא בהנאת גרונו כמו בלא תעשה [פרט לאכילה ביזהכ"פ שכמה מן האחרונים חידשו שאז בענין דייקא הנאת גרונו ומעיו יחד, עיין באגלי טל (מלאכות טוחן סי' כ"ז ס"ק ס"ב) אריכות בזה], עיי"ש.

*

והחת"ס בתשו' (א"ח סי' קכ"ז) מביא ד' הפנים מאירות ומבאר בתו"ד דעוד נפק"מ יהי' לגבי ברכת

אמאי מחזירין אותו אלא עכ"ה דאידי ואידי חד שיעורא ומסיק דמסתברא דמדאורייתא שיעורא בהנאת מעיו תליא לגבי ברכהמ"ז אמנם מדרבנן בהנאת גרונו תליא, וכמו כזית במ"ע וכל איסורין שבתורה שאפי' בכזית מצומצם ובין החניכיים ג"כ מצטרף לכזית, עיי"ש מה שהאריך בזה.

והחתם סופר מיישבו בדרך נחמד עפ"י הנ"ל ומבאר דנטילת ידים תליא בחיוב ברכהמ"ז וכשאינו מחוייב בברכת המזון אינו מחוייב בנטילת ידים ומביא ראיות לזה, וא"כ לפי יסוד הנ"ל דמ"ע יוכל לקיים בהנאת גרונו וכן בכזית מצומצם, משא"כ חיובו של ברכהמ"ז דייקא בהנאת מעיים וא"כ בכזית מצומצם לא יתחייב עדיין ברכהמ"ז ולפי האמור לא יתחייב בנטיעלת ידיים, נמצא דיש אופן שיקיים מ"ע דמצה ולא יתחייב בברכהמ"ז וכן בנטילת ידים, וא"כ מובן שפיר ד' הרוקח שהנטילת ידים שנוטלין קודם הסעודה הוא משום טיבול שני של מרור ולא משום מצה, ודפח"ח.

והאפיקי ים (ה"ב ס"א) ג"כ מביא ד' הפנים מאירות ומביא רא"י מוכרחת לא כשיטת הפנים מאירות אלא דגם בברכהמ"ז הוי ככל התורה כולה ובהנאת גרונו תליא ואפי' בכזית מצומצם מחוייב בברכהמ"ז ומה שבין החניכיים מצטרף, וראיתו מברכות (דף מט:) טעה ולא הזכיר של ראש חודש בתפילה מחזירין אותו, אבל אם טעה ולא הזכיר ראש חודש בברכהמ"ז אין מחזירין אותו משום דאי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל, ופריך בגמ' א"כ בשבת וי"ט אם טעה ולא הזכיר דבעיא למיכל ה"נ דהדר א"ל אין וכו' עכ"ד הגמ'.

והנה לכאו' לענין קיום סעודת שבת וי"ט די בכזית מצומצם ואפי' מה שבין החניכיים מצטרף דהוי כאכילה בכל התורה כולה דאהנאת גרונו תליא, משא"כ לענין ברכהמ"ז בעינן שיהי' לפי"ד הפנים מאירות בכזית בתוך מעיו ובמילוי הכרס, א"כ תקשי טובא אמאי מחזירין אותו בשבת וי"ט אם שכח ולא הזכיר שבת וי"ט בברכהמ"ז ובגמ' מפורש טעמו משום דחיובא רמיא עליהו למיכל (ולא כר"ח שאין חיוב) וקשה הרי לגבי סעודת שבת וי"ט די לצאת ידי חובתו בכזית מצומצם ומה שבין החניכיים ג"כ מצטרף דהעיקר הנאת גרונו וככל התורה כולה, משא"כ לענין ברכהמ"ז בעי' כזית בתוך מעיו וא"כ משכחת לה שפיר שיקיים סעודת שבת וי"ט ולא יתחייב בברכהמ"ז וא"כ

קול
נסדר'דיגע בארייטן און נייעסן פון אחינו בני ישראל החרדים לדבר השם תושבי ארץ הקודש

החרדים בארץ הקודש

שמעו דבר ה' החרדים אל דברו למען שמי יכבד ה'

718-305-6942

212-444-9899

עקס. #22

צו ספאנסערן אדער אדווערטייזן רופט: 718 551.7519

לעי"נ הרב החסיד המפוי

רבי חנני' יו"ט ליפא ב"ר עזריאל שווארץ ז"ל

נלב"ע י"ט מנחם אב

ת.נ.צ.ב.ה.

הלכות ודינים מפסקי הראשונים והאחרונים עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

חוקים להורותם

דיני שכירות פועלים (ד)

(סי' של"ג סעי' א' וב')

[ביטול ילדים שנרשמו ל'קעמפ']

בטל) ואם לא נגרם להם ההפסד דממילא אף בלא אותם הילדים לא נרשמו יותר ילדים - אין צריך לשלם להם עבור העבודה (ורק עבור ההוצאות כנ"ל).

אם המארגנים כבר קנו חפצים לצורך ה'קעמפ' טרם הביטול, וכן אם הלכו למקום ה'קעמפ' והכינו את הדברים לצורך ה'קעמפ', לכאורה נחשב כמי שהתחילו במלאכה, ויצטרך לשלם כל התשלום, כמו בכל פועל שחזר הבעה"ב לאחר שהתחיל במלאכה דצריך לשלם אף כשלא נגרם הפסד (כדנתבאר שם בסעי' א'; דם הפועל התחיל במלאכה הרי זה נחשב כקנין וצריך לשלם לו אפי' כשאין הפסד, וברמ"א שם הוסיף דגם משיטת כלי אומנות נחשב לתחילת מלאכה, וכן שמעתי מהגאון רבי שלמה זלמן אולמאן שליט"א ראה"ס).

שיעור התשלום בהפסד

יש אופנים שצריך לשלם כל התשלום (שווי תשלום ה'קעמפ'), ויש אופנים שמשולם רק כפועל בטל (וכדכתבו בגליונות הקודמים דשיעור פועל בטל היינו מחצית השכר).

כשיש להם עוד ילדים ולא נתבטלה לגמרי ה'קעמפ' מחמת ביטול ילדים אלו - צריך לשלם כל השכר, ולא שייך בזה לומר דחייבים לשלם רק כפועל בטל, דממילא הם עובדים (דכל הסברא של פועל בטל הוא מחמת דהפועל נהנה מזה שהוא מתבטל מעבודתו ואינו צריך לעבוד, והוא מוכן שיפתחו לו משכרו, משא"כ כשממילא עובד אף לאחר הביטול, לא שייך הסברא של פועל בטל וצריך לשלם כולו).

כשאין להם עוד ילדים ומחמת זה נתבטל לגמרי ה'קעמפ' - צריך לשלם להם רק כפועל בטל, כדין כל פועל שנתבטל לגמרי מעבודתו מחמת הביטול.

אולם יש לדון לפעמים כשילדים מארגנים 'קעמפ' הם נהנים בעבודתם יותר מביטולם, שעבודה זו הוא חלק מההנאה של הילדים המארגנים, ולא שייך בזה הסברא של פועל בטל, וצריך לשלם כולו (כמו שביארנו בגליון הקודם) דפועל שרגיל במלאכה ונהנה מהמלאכה צריך לשלם כולו, ולא שייך בהו דין פועל בטל.

שאלה:

בני משפחה אחת פרסמו מודעות על "קעמפ" לילדים ביום תשעה באב, ונרשמו בה הרבה ילדים, ולפני התחלת הקעמפ ביטלו כמה ילדים את השתתפותם ולא באו, האם צריכים ההורים לשלם עבורם?

הקדמה לתשובה:

ראשית יש לברר כמה פרטים הנוגעים להלכה זו:

אם היה למארגנים הוצאות בפועל.

האם היו יכולים המארגנים לצרף מתחילה עוד ילדים באופן שהילדים האלו לא היו נרשמים כלל ובגלל אלו שנרשמו ואח"כ בטלו לא צירפו עוד ילדים, או שממילא לא היה להם עוד ילדים.

האם בגלל הביטול נתבטל לגמרי ה'קעמפ', או שה'קעמפ' נתקיימה, ורק בפחות ילדים.

תשובה

(עפ"י יסודות ההלכה שכתבו בגליונות הקודמים):

כשהיה למארגנים הוצאות

אם היה למארגנים הוצאות לצורך ה'קעמפ', כגון שקנו דברים בכדי לחלק לילדים, או מיני עבודות לעבוד איתם, נמצא שע"י הביטול נגרם להם הפסד - פשוט דצריך לשלם להם הוצאות אלו (כמובן שזהו בענין שאין למארגנים מה לעשות עם חפצים אלו, והם אינם משתמשים בזה וכדו').

הפסד למארגנים

אם נגרם הפסד למארגנים, דהיינו שאם לא היו נרשמים ילדים אלו שבטלו היה ביכולתם לרשום יותר ילדים, ומחמת ריבוי הילדים לא קיבלו עוד ילדים, ונמצא שלאחר הביטול נגרם להם הפסד - צריך לשלם להם הפסד (ולקמן נכתוב אי כל התשלום או כפועל

לע"נ הרבנית הצדיקת

מרת **פעסיל לאה טייטלבוים** ע"ה

בת הרה"ק רבי אהרן זלזה"ה אבד"ק וואלאווע

מחברתו הטוהרה של מרן רביה"ק בעל בוך משה ד"ע

נלב"ע כ"ג תמוז תש"ע

הילולא דצדיקא

הולדו ותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים
של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

מרן הגה"ק רבינו יואל בן מרן הגה"ק רבינו חנני' יו"ט ליפא זי"ע
בעל "דברי יואל" יומא דהילולא כ"ו מנחם אב (תשל"ט)

בשבוע הבעל"ט הבעל"ט יחול יומא דהילולא קדישא של כ"ק מרן רבינו הק' בעל דברי יואל זי"ע, דיו אילו ימי וקני כל חודשתא לא נוכל להעלות עלי גליון בכתב את פעולות צדיק במשך שנות חיותו, אשר ע"כ אמרנו וענינו להעתיק כאן דברים נלהבים ונעימים דברי מוסר והתעוררות מלוקטים מספרים הק' של רביה"ק זי"ע לפי סדר דאלפא ביתא והוא מעט מזהיר אחד מני רבבות, וכמו שכתב רביה"ק זי"ע בעצמו בדב"י (מכתבים ח"א ע"ו) "בטח תשימו על לבכם כל הדברים אשר אמרתי לפניכם ויהיו לטוטפות בין עיניכם לשמור ולקיים", עכדה"ק.

ודבר גדול עשינו במדור זה כאשר על כל ענין שהבאנו מדבה"ק ציטטנו עובדא אחת שהיא מני אלף מדרכיו הק' להראות צדיק מה פעל כאשר כל עניני מוסר והדרכה אשר דרש בהודמנות שונות לעורר לבות ישראל היו נתקיימו ונראין בחוש בדרכיו הק'.

בית מדרשינו

במה שמתכנסים לביהמ"ד ללמוד בצוותא יש בו כח גדול לפעול גדולות ונצורות ביהדות ולפיכך הנני לחזור ולעורר כי חיוב מוטל על כל אחד להתכנס לביהמ"ד דווקא. (דברי יואל בהר)

הרה"ח הישיש ר' משה אלי' עסטרייכער ז"ל התנצל פעם לפני רבינו בהיות שקשה לו ההליכה ברגליו מחמת תשות כח לעת זקנתו על כן א"א לו לבא בשבת להתפלל לביהמ"ד הגדול של רבינו יען לו רבינו לבקש את אחד מנכדיו שילך עמו ויסמוך עליו מזה, אנו רואים כמה שקד רבינו שכל אחד מאנ"ש יתפלל בבית מדרשו דייקא וידוע שרבינו אמר למקורביו שהוא רוצה שכ"א יתפלל לכל הפחות פ"א בשבוע בבית מדרשינו.

(בוצינא קדישא)

גמילות חסדים

גומלי חסדים מקבלים השפעתם מתחת יד הקב"ה לבדו לא ע"י שליח. (ח"ו קפ"ה)

סיפר הרה"ג ר' מרדכי הופאמאן ז"ל דומ"ץ דק"ק אויפאלי תלמיד הקדושת יו"ט ז"ל שבהיות רבינו בן ארבע

אכילה

כיון שבאמצעות המאכל שאדם אוכל בקדושה וטהרה היא שואב ומוציא את ניה"ק א"כ כשהוא אוכל בכוונה זו הוי תוספות הקדושה שבמאכלו כתוספות הקדושה שמוסיף ע"י לימוד התורה. (דברי יואל נשא)

סיפר הרה"ח ר' ישעי' לעפקאוויטש שהי' משב"ק אצל הקדויו"ט כי פעם שלחה אותו הרבנית הצדקנית אמו של רבינו ז"ל שיביא מיני תרגימא לרבינו בהיותו ילד ות צוהו שיצוה עליו בשמה שיאכל הכל ושיעמוד על המשמר לראות כמו עיניו שרבינו יאכלם, וכשהביאם לרבינו הי' יושב ולומד בהתמדה ואמר לו ר' ישעי' הבאתי לך מזונות בפקודת אמך שציוותה בתורת כיבוד אם שיאכלם וכששמע רבינו פקודת אמו נתלהב לקיים מצוות כיבוד אם בזריות, וידמה ר' ישעי' בנפשו שתומ"י יאכל הכל בפ"א אבל אחר איזה רגעים ראה שטעה בדמינו כי רבינו לקח המזונות מידו ופרר מהם פירודין קטנים ואכלם במתינות קמעה קמעה כמו ציפור קטן וחזר ר' ישעי' להרבנית ואמר לה שמעולם לא ראה אכילה כזו כמו שראה אצל הילד ותשאלוהו הרבנית למה תרמה אותי הלא אני יודעת כי אינו אוכל כלום השיב לה ר' ישעי' הוא הדבר אשר דברתי שאכילה בקדושה וטהרה כמו שהוא אוכל טרם ראיתי.

וְיִדְוֶי

יחשוב בחטאיו בדרך כלל שידע בנפשו כי חטא והמרה את פני יוצרו ית' והמרמר על זאת ויתחרט חרטה גמורה מעומקא דליבא על העבר. (דברי יואל צו)

זורכני כשקרהו אסון נורא בפטירת בתו ע"ה בסיגוט והי' אז ר"ח ניסן זכור אצלי כהיום שהספיד אותה באמרה באמת אין רשאים לומר דברי הספד בר"ח אלא שמובא בשל"ה הק' שמי שהוא בעל חוטא גדול רשאי לו להתוודות אפי' בשבת המשיך דודי לומר יודע אני שלא מפני החטאים של הנפטרת נגרמה לה מיתה רק בחטאי ואמר וידוי בקול רם חטאתי עויתי פשעתי נוכח הייתי במעמד זה וכ"א ידע שבשום פנים לא היתה זאת בגלל חטאיו אלא סבור הי' שהוא החוטא היותר גדול. (מרן רבינו בעל ברך משה בהספדו לפני מיטתו של מרן זי"ע)

זכרון

זכרו תורת משה במצות שבת גרוסה, היינו שהעצה היעוצה לזכור תורת משה בזכרונו הוא במצות שבת גרוסה, היינו ללמוד הלכות שבת וזה היא סגולה נפלאה לזכרון. (מטבע שטבעו חכמים בשם רבינו זי"ע)

הגאון הגדול מקאפיש ז"ל סיפר בעת שעוררו בבית מדרשו בשנת תשכ"ט לפני פסח היה איזה שאלה בביתו של רביה"ק ז"ל ובני ביתו שאלו את פי קדשו איך לנהוג בענין וענה רבינו "תעיינו במהרש"ם" והלכו אצל הגאון מקאפיש ז"ל שהיה לו ידיעה רבה בספרי תשובות ובפרט במהרש"ם וענה שאינו מוצא מהרש"ם כזו כעבור זמן קט נזכר שיש לו שו"ע עם הגהות המהרש"ם בכי"ק ופעם הלוח השו"ע לרבינו לימים אחדים ומסתמא שם ראה אז רבינו וחיפש ומצא שם המהרש"ם ובשעת המעשה ענה ואמר הגאון מקאפיש בהתפעלות מרובה בזה"ל איך קען נישט פארשטיין וויאזוי א יוד נאך א סטראק זאל געדענקען נישט נאר א תשובת מהרש"ם נאר אפי' א פארשטופטע הגה"ה וואס עס איז געלעגן נאר אפאר טעג.

חדש אסור מן התורה

היסוד ועיקר בעבודה השי"ת שלא לזוז אפילו זיז כ"ש מהדרך שהתנהגו אבותינו הק' וע"כ נתקיימו הדורות הראשונים ועמדו איתן בקדושתן. (ח"א תמ"ב)

כשנודמן רבינו עם כ"ק הרה"צ האדמו"ר מבאיאין זצ"ל ורבינו השיח לו שבכוונתו לייסד ישיבה פה בניו יארק גם הרב מבאיאין הניאו מזה באמרו שהרי ישנם הרבה ישיבות פה וקשה מאד לייסד ישיבה מחדש אבל רבינו השיב לי הן אמת שישנם כאן הרבה ישיבות ויש ביניהם הרבה ישיבות טובות אולם הישיבה שאני רוצה לייסד תהי' ישיבה אחרת לא כאותן

הלך לחדר וראה המלמד שהוא נושא על גבו עצים להסקה ותמה המלמד ואמר לו כי זה אינו לפי כבוד בן הרב לסחוב עצים על גבו ובפרט ילד קטן עבודה זו למה לו וענהו רבינו שנודע לו שכמה מהילדים נקפאים מקור בביתם מחמת העניות וע"כ מביא עצים מביתו להסיק את התנור בחדר כדי שבשעת הלימוד יחס להם ויהנו ופעם אחת אמר רבינו להרה"ח בנימין צבי בערקאוויטש שיכול להיות שיעברו כל השבעים שנה ולא ידעו שצריכים לעשות טובה ליהודי. (תפארת יואל)

דביקות

אדם הזוכה אשר בכל מעשיו ותנועתיו מיוחד יהודים ודבוק בכל עת ובכל רגע בעבודת ד' לזה אין לו לפחוד כי לעומת תמימות דביקותו, השגחתו ית' לא יסור ממני לעולם. (דברי יואל ויצא)

רבינו ז"ל אמר פעם בעצמו בפורים תרצ"ז כטוב לב המלך ביין כשנכנס הגה"צ ר' אלי לייכטאג ז"ל הדומ"ץ באמצע אמירת התורה ורבינו חבקן ברוב ידידות ואמר לו הידעתם ר' אלי אשר מיום עמדי על דעתי לא הסחתי דעתי אף לרגע מהבוכ"ע. (קונטרס לפורים דבר"י)

הכרת הטוב

מי שכופר בטובתו של חברו אין בגדר אנושי כלל. (חידושי תורה ויחי)

במחנה בערגן בעלזן היה עם רבינו ד"ר שווארץ מבודאפעסט שהי' רופא המחנה, גם רבינו הוצרך פעם ללכת אל הרופא כאשר נתגלו על גופו של רבינו אבעבועות בשביל חוסר תזונה, הרופא פתח את האבעבועות להוציא מהם הליחה והמוגלא ולאחר השיחרור כאשר הגיע רבינו לארץ ישראל נחלה במחלה קשה מאד רח"ל מחמת זיהום הכבד הרופאים אמרו שמצבו של רבינו מסוכן ושיש תרופה אחת והוא פעניצילין וא"א היה לקבל את התרופה הזאת רק באמעריקע או בשווייץ אנ"ש פנו אל ד"ר שווארץ בשווייץ לעזור להשיג את הרפואה ולא אחר ד"ר שווארץ ותיכף באותו היום חקר והשיג את התרופה ושלח את התרופה באותו יום ואכן רבינו היתה לו רפואה והיה אסיר תודה לד"ר שווארץ, לימים כאשר הגיע ד"ר שווארץ לאמעריקע והתיישב במאנהעטן היה קשה לו לפתוח מרפאה ולעבוד כרופא כי לא היה לו הכספים הדרושים לפתוח לעצמו בית מרפאה ואז נחלץ רבינו לעזרת הד"ר שווארץ ורבינו צווה להמקורבים שלו לקבץ לערך עשרת אלפים דולר שהיה הון עצום בזמן ההוא ושלח את המעות לד"ר שווארץ רבינו לא שכח את מי שעשה לו פעם איזו טובה.

(בוצינא קדישא)

כבוד הבריות

כל מורא וכבוד שנותנין לאיזה נברא מצד עצמו ולא מחמת שהקב"ה צווה לכבדו ולירא מלפניו הוא ענין ע"ז. (ח"ד רכ"ז)

איתרמי פעם שבשעת קריאת התורה נמצא פסול בספר תורה רבינו התבונן בתוך ספר התורה כמה פעמים כמסתפק אם הספר תורה פסול או לא אחד הגבאים שעמד אצל רבינו שאל את רבינו האם יש קצת ספק בדבר פסילת הספר תורה השיב לו רבינו דכיון שהסופר אשר כתב את ספר תורה נמצא פה בבית המדרש ובודאי יהיה לו עגמת נפש וחלישות הדעת שנמצא פסול בספר שכתב לכן עמד רבינו כמסתפק אם זה באמת פסול או אולי אפשר להכשיר את הס"ת כדי שלא לגרום חלישות הדעת להסופר. (בוצינא קדישא)

לילה כיום יאיר

ההבדל בינינו לבינם אינו אלא ההשכמה שאנו משכימים לד"ת דהיינו אנו עושים עסק התורה והמצוות לעיקר וענייני עוה"ז טפלים להם ואלו הם משכימים לדברים בטלים. (דברי תזדיע)

הרה"ח המפורסם ר' לייבל פאשקעס זצ"ל היה רגיל לספר שרבינו עמד כמעט כל הלילה על רגליו ועסק בתורה בהתמדה נפלאה ולפעמים כשהיה יושב בשעת הלימוד נתן רגליו בספל מים קרים כדי שלא יישן והחסיד הישיש ר' משה זאב אבראהם ע"ה מסאטמאר הי' רגיל לפתוח את ביהמ"ד החסידים בכל יום בשעה שלש באשמורת הבוקר פ"א איחר כמה שעות ושיחקו ממנו חבריו על שישן אותו יום יותר מהרגלו אבל הוא השיב להם שהוא קם ממיטתו כמו בכל יום אבל בלכתו לביהמ"ד שמע אצל החלון קולו של רבינו לומד במתיקות נפלאה ולא הי' יכול להפרד משם עד שרבינו פסק מלימודו. (בהקדמה לשו"ת דברי")

מנהיג ומוכיח

אם אין רועי ישראל המנהיגים והשופטים מוכיחים את העם, נוקפים לחובתם כל העוונות אשר נגרמו מחמת העדר קול מחאתם ומעלה עליהם הכתוב כאילו הם עצמם חטאו בעבירות אלו. (ח"ו רי"ז)

אצל רבינו מרן כק"ד ז"ל נתקיים במילואו מצות הוכחה בהיותו מנהיג ישראל אמיתי ומדי דברי זכור נזכור את אשר השליך נפשו מנגד והערה נפשו למות למחות נגד מלכות המינות באה"ק מיום שרשעי הדור התגברו וצדו ברשתם את רוב ישראל למרות שגם רבים מן היראים התחברו עמהם וביניהם גדולים וטובים לא נשא רבינו פנים לאיש ולא חת מפני

הישיבות של נוסח אמעריקע דחדש אסור מן התורה. (בוצינא קדישא)

טהרתן של ישראל

המקוה פעולתה לטהר את בני ישראל ועולבה אותה מקוה שבני ישראל צריכים לטהר אותה בהכשרים דחוקים. (טהרת יו"ט עמ' קנ"ו, בשם מרן רבינו הק' זי"ע)

בתחילת בואו של רבינו לאמעריקא, פנו אליו רבנים ממקומות שונים שיכבדם, ויבקשוהו הרבנים משיקאגא לבוא לשב"ק להתם, והנה הגבאים והמשב"ק המה השיבו להגא"ה צ"ע אב"ד דק"ק בעסרמין הרב יצחק אייזיק ליבערמאן ז"ל כי היות וברצון רביה"ק להקים ת"ת וישיבה אשר על כן אם יקבלו עליהם לארגן סכום של 5000 \$ לרבינו בשביל מוסדותיו יבוא רבינו לשבות אצלם, וכך היה ורבינו נסע שם על שב"ק ואחר השבת והרב מבעסרמין קיים הבטחתו ויתן לרבינו מעטפה שבתוכו 5000 \$ ורבינו שאל אותו, ומה עם המקוה ויענו אדרבה יבוא רבינו לבקר ולראות המקוה הטהרה ורבינו נסע לראות המקוה ובראותו את המקוה בעיר בשאלה על פינה אחת בקירות המקוה מחשש חיסרון בהידורה ועוד כמה דברים הצריכים תיקון, וישאל רבינו כמה יעלה כל ההוצאות ועשו חשבון ויצא חשבון ההוצאה 5000 דאלער ולא התמהמה רבינו ומיד הוציא מכיסו המעטפה שזה עתה נמסר לו מהרב מבעסרמין ויתנה להם. (זכור ימות עולם דף ק"ל)

יראת שמים

כל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים ואף בלי אומר ובלי דברים נשמע קולם. (ח"ג שכ"ב)

פעם אחת כשהיה רבינו עם אביו הקדושת יו"ט במרחצאות והיה שם גם הגאון מבניהאד ודיבר עם רבינו אריכות וקצרות בדברי תורה ובחן הרב מבניהאד את רבינו כמה שעות ונתפעל מאוד מחריפתו, ולמחרת נפגש הגאון מבניהאד עם אחד מגדולי רבני האשכנזים והגאון מבניהאד סיפר לו שבחן את רבנו ורוצה לסומכו בכתר הוראה, והלה סיפר להגאון מבניהאד כמתרעם שראה את רבינו קרא ק"ש שעל המטה והאריך כשני שעות באמירות תחינות ובקשות וכפי שנראה בעיניו אי אפשר שבחור כזה יהי רב חלילה בתורה, וענה לו הגאון מבניהאד כי רבנו עמד לפניו במבחן בקנין תורה וראיתי לפניו כלי שלימה בחריפות ובקיאיות, וכעת ששמעתי מכבוד תורתו שגם מופלג גדול הוא ביראת שמים ויראת חטא ויראתו קודמת לחכמתו מובטחני שלא לנא רברבי יתעבד ורבים יהנו מאורו.

אמר אז הגה"ק מבעלזא זי"ע א שאד א שאד אז ער איז נישט געווארן דארטן רב ער איז דאך א גברא דמריה מסייעי.

הגה"ק מקאשוי זצ"ל אמר על העצ"ח ורבינו זי"ע שיש להם סייעתא דשמיא ונותנים להם מה שאין נותנין לאנשים אחרים הם לומדים ומשגים בשעה אחת מה שאנחנו צריכים ללמוד במשך ג' שעות ולמרות שמטרידים אותם ברוב שעות היום והלילה הם נעשו גדולי עולם מפורסמים בקיאים בש"ס ופוסקים וזה הוא השכר שנתגדלו בקדושה ובטהרה בבית הוריהם הקדושים בדרך תלמידי הבשטה"ק. (שאול בחר ה')

עבודת ה'

וודאי כל מה שישראל עמלים בעוה"ז בשביל עבודתו ית"ש להתגבר נגד הנסיונות הקשים הוא לנחת רוח לפניו ית'. (ח"א קמ"ז)

סיפר הגה"ק ר' בצלאל ישעי' בערנשטיין (הידוע בירושלים בשם ר' בצלאל דיין) חבר בי דינא רבא בירושלים שהיה מפורסם לאדם גדול שפעם אחת הגיע להקדושת יו"ט זי"ע והיה אז רבינו ילד כבן תשע ושמע איך שבירך ברכת אשר יצר ונתלהב מאד ואמר שלא שמע מעולם משום צדיק בדורו ברכת אשר יצר בהלתהבות כזו לא לפניו ולא לאחריו. (מפי נכדו)

פעם אחת סיפר אחד להקדושת יו"ט בנימא של צחוק וביטול על רבינו בהיותו ילד והקדושת היטב חרה לו על דברי האיש שדיבר בנימא של ביטול כלפי בנו ואמר לו שהרבה רבנים גדולים הלואי שיה' להם הפנימיות בליל כל נדרי כמו שיש לבני זה בכל יום בעת שהוא קורא ק"ש.

עינים

צריכין שמירה גדולה על העינים וח"ו אם מסתכלין במקום שאסור אז יש ח"ו ירידה לעינים. (דברי יואל מועדים יו"כ)

סיפר הרה"ח ר' חיים יודא לעווי ז"ל תלמיד הקדושת יו"ט שפעם ראה את רבינו בהיותו ילד קטן באחד מימי החורף כשהקור שלט וחדד לתוך עצמותיו וראה את הילד מסתובב בחוץ וכל גופו רועד מקור וניגש אל הילד ושאלו למה תעמוד בחוץ ותקפא מקור ולמה לא תכנס לבית להנצל מהקור והילד בתמימותו ובצניעותו השתמט מלהשיב לו על שאלתו עד שהבחין הר' חיים יודא וראה שבפתח הבית עומדות היו שני משרתות ערלות והבין שהן הנה בעוכריו של הילד הק' ובגללן לא רצה ליכנס לבית והלך הרח"י ופתח לו את הדלת וצוה להמשרתות שיסתלקו משום ויאפשרו להילד להכנס ואכן תומ"י נכנס הילד לביתו.

כל אלא עמד כנגדם כחלמיש צור ויקרא מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי לבו נשבר בקרבו לשברי שברים בראותו את האסון הנורא אשר העלתה מדינת הכופרים על כלל ישראל יומם ולילה בכה מאין הפוגות על שבר בת עמי לבדו נשאר מיתר הענקים גדולי הדור הקודם אשר הרעישו עולם נגד כת הציונים הארורה מקצה ארץ ועד קצהו הגיע קול מחאתו בקנאו קנאת ה' בגבורים נגד החנפים הדתיים אשר התמכרו לשלטון הרשע ונהפכו לרועץ ליראי ה' לא פסק פיו מלהוכיח את ישראל על התועבה הנוראה הנעשתה והועמד צלם בהיכל אש אהבת הארץ הק' בערה בלבבו הטהור מימי נעוריו ולא יכול לסבול כי באו זרים שעריה ויטמאו את נחלת ה', אמנם בד בבד עם דברות קדשו בקנאו לציון קנאה גדולה ה' מלמד זכות כלפי שמיא ומילץ יושר על כלל ישראל הנשבר והנדכה העומד בפני נסיונות ותמיד היה מעורר רחמים לעורר להסיר הקטרוג וחרון אף מעל ישראל. (כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה בהקדמתו לשו"ת דבר"י)

מחשבה

פגם המחשבה גדול מאוד כי היא עושה פגם נצחי בנפש, וכו' וכן הדבר בהיפך כי אם מקיים המצוה במחשבה זכה וטהורה כחה נצחי ולעד יעמוד. (ח"ה קל"א)

שמעתי ממשב"ק שקודם שנכנס לחופה שאל מרבינו ז"ל שיאמר לו איזה הדרך לרגל נשואיו שלו אמר לו רבינו בזה"ל אתה היית בביתי ושמעת וראית צרת ישראל בבני חיי ומזוני וגם בילדים חולים ר"ל וכו' תדע שבמחשבה קדושה יכולין להנצל מהרבה מזה. (שו"ת ויברך דוד)

נשמה קדושה

מי שנשמתו זכה אינו מתעצל להמתין עדי יצטוה כי נפשי תערוג לעשות נחת רוח לבוראו. (ח"ד קפ"ה)

שמעתי לספר שק"ז הקדושת יו"ט אמר לאדם כשר שנסע לארץ ישראל כבודו נוסע למקומות הקדושים יתפלל עבור בניי ה"ה כ"ק אבא מארי וכ"ק דודי זלה"ה עבור גופיהם כי על נשמותיהם דאגתי אני יגעתי ביגיעות רבות להוריד הנשמות היותר נאים. (מרן רבינו בעל ברך משה בהספדו על מרן זי"ע)

סייעתא דשמיא

השראת השי"ת שראו על יוסף אין מציאות אלא בצדיקים נוטרי הברית. (דברי יואל ח"ב)

סיפר הגה"צ מראחוב זצ"ל שבעת שבקשו בעיר אחת רב ורבינו היה ג"כ שהציעו לו הרבנות ובסוף נעשה שמה רב אחר

פרישות

והתחלת גדר מסירת נפש לוותר על המוסרות ותאוות ולהתרחק מצ"ט שערי היתר שלא ישל בשער אחד של איסור. (דברי יואל ויחי)

עוד בימי בחרותו נהג רבינו בפרישות נפלאה דקדק להיטהר בטרם עמדו בתפלה באופן של מסירות נפש בל יתואר ועד זקנה ושיבה הקפיד בעבודת הפרשות ונקיות המביאה לידי טהרה ועד לרוח הקודש וכמו שהיה רבינו עסוק במידת החסד והרחמים עוד מימי נעוריו כן השלים עצמו בימי נעוריו שלא לעדן גופו בתענוגים אפי' משתית מים מנע עצמו רבינו כאשר קיבל וראה אצל אביו הק'. (בוצינא קדישא)

פרנסה

בכל שפע פרנסה צריך לדעת ולהאמין שאפי' לא יעסוק במלאכה אלא זמן מיעוט ועיקר הזמן יקדיש לת"ת ישפיע לו פרנסתו. (דבר"י תרומה)

מרן דודי זי"ע בכוחו הגדול השפיע פרנסה בריוח עד כדי כך שעניים מרודים נהפכו לגבירים אדירים וא"א להשיג זאת איך שהכניס הרבה מאנ"ש לעסקים שונים והצליחו ועי"ז נתנו סכומים אדירים להחזקת המוסדות בידעם שכספם נובע ממקור טהור שמסר להם כ"ק דודי זי"ע. (מרן רבינו בעל ברך משה שנת תשנ"ד לפ"ק)

צדקה

וגמרי דצדקה לא מעני והשיית מחזיר לו בכפליים. (ח"ד שמ"ג)

סיפר הגה"צ ר' עזריאל יודא לעבאוויטש זצ"ל אב"ד וויען שפ"א בא איש נכבד אחד מארץ ישראל לרבינו ותינה לפניו את צרתו שזה כמה שנים אשר ירד מנכסיו רח"ל ועכשיו שהגיע הזמן להשיא בניו ובנותיו הוא מדוכא ומיואש מאין יבא עזרו לאחר ששמע רבינו את צרות ליבו שאל אותו רבינו כמה מעות נחוץ לו להיחלץ ממצוקתו והנ"ל לא מצא עוז בנפשו לנקוב בסכום אולם רבינו לא הרפה ממנו ובלית ברירה התחיל לעשות חשבונות עד שנקב בסכום מסויים אשר חשב שיעלה בידו לקבץ אצל ידידים באמעריקע ולא עלתה בידו לעת עתה אמר לו רבינו שימים אחדים לפני נסיעתו לארץ ישראל יכנס אליו שאל אותו רבינו כמה כסף חסר לו עוד והלה נקב בסכום שלף רבינו את אחת המגרות (שופלאד) שבשולחנו והוציא מיד צרור מעות ונתן בידו צרור הכסף שהושיט לו רבינו היה סכום עצום של עשרות אלפי דולרים והכיל בדיוק את הסכום שהיה דרוש לו עוד. (בוצינא קדישא)

רבינו אמר להה"ג ריא"ז מרגליות זצ"ל כתשובה לשאלתו למה רבינו נוסע לארה"ב שע"כ הוא מוכרח לנדוד

מארה"ק לתקופת זמן מאחר שא"א לנפשו להתקיים בל פזרון הצדקה כשם שא"א להתקיים בלי אכילה ושינה.

צניעות

אבל עינינו רואות שכל אלו שהתחילו להקל (בעניני צניעות) ירדו פלאים עשר מעלת אחורנית. (דברי יואל יתר)

סיפר הרה"ח ר' משה לעבאוויטש שבדידי' הוה עובדא שאחרי המלחמה הנוראה הביאו קביעות מבחורים ובתולות לעיר סאטמאר וגם הוא היה בין הבחורים ורבינו כבר היה אז כאן באה"ק והניחו לישון את הבחורים בעזרה (פאליש) והנשים בע"נ ולא התנהגו כ"כ בצניעות ובלילה הראשון כשכיבו את הנירות התחילו לשמוע קולות וברקים מאדם אחד שקורא ק"ש ומתפלל בצעקה ומזיז ספסלים ושולחנות והדליקו הנירות ונעלם הקול וככה חזר ונשנה כמה לילות ונפל פחד גדול על הנשים וקראו להרה"ח ר' הלל קאהן ואמר שזה קולו של רביה"ק שקורא ק"ש ומתפלל והוכרחו הנשים לילך משם והיא מעשה נורא מגודל קדושתו שרבינו לא היה אז בכלל באותו מקום והגיע ובא מריחוק מקום כדי להרחיק את התועבה מבית מדרשו. (מפי השמועה)

קדושה

ענפי מצות קדושים תהיו קשה מאד להשיגה מ"מ אם יעשה האדם כל מה שביכלתו מן השמים יסייעו בידו להגיע אל הקדושה בבחינת מציאה. (דבר"י קדושים)

הגה"ק מביקסאד זי"ע ה' אומר חבל שהחדר שבו נתגדלו האחים הק' העצ"ח ורבינו ז"ל לא נתברך בכח הדיבור שאלמלי ה' החדר יכול לדבר היתה מספרת מגודל הקדושה והטהרה שנתגדלו בה המאורות הגדולים ואז היינו יכולים להבין איך הגיעו להיותם רבן של ישראל, והגה"ק ר' שאול בראך מקאשוי זי"ע אמר כי האחים הללו נתגדלו בקדושה ובטהרה עד שהאדמה שתחת רגליהם אדמת קודש.

פעם עקב אחריו המלמד ראה שרבינו רוחץ את ידיו ואת פיו ואת עיניו וכששאלו סיבת הדבר השיבו הנני רוצה ללמוד תורת ה' בטהרה ויראתי לפתוח פי ללמוד תורה ואולי אין אברי נקיים ע"כ אני רוחץ את פי ואיברי ללמוד בהם בטהרה.

רבים השיב מעון

אפי' בחינת התשובה שלא היה מספיק להחיש הגאולה בדורות הקודמים יספיק עכשיו אפי' במעט. (דבר"י היר"ד)

הרה"ק ר' איציקל מפשעווארסק זי"ע סיפר הרבה פעמים שפעם אחת נזדמן לו להיות בשלהי אלול בטשעכיי ונכנס לרבו

פסקה ישיבה מעל שלחנו וכמה פעמים גילה דעתו לפני מקרוביו כי שמחתו היחידית בעוה"ז היא בהגדת השיעורין וכו' וגם זאת אשיב אל לבי בעת אשר נתעוררו בעולם שאלות בענינים הנוגעים לכלל ישראל והיו גדולי עולם משתמטין מלדין בהם כי לא מצאו בהם דבר מפורש בספרי הפוסקים שם ראינו נפלאות (מרן רבינו בעל ברך משה בהקדמה לשו"ת דברי"ק).

תפלתו

הדבוק בבחי"ת דביקות אמיתי ע"י עבודת הלב וכו' תפלה וכו' ממילא הוא דבוק בתוה"ק באורייתא וקוב"ה חד היא והתורה משתמרת אצלו בטבע. (ח"א רנ"ט)

סיפר זקן אחד שבילדותו היה אביו מוכיחו תמיד ואמר לו תפלה צריך להיות כתפלתו של יואליש בן הרב וצא ולמד ותתבונן בפניו בעמדו בתפלה ואז תדע מה זו תפלה.

סיפר לי הרה"ג רחא"ש ז"ל שבר"ח אלול תרצ"ב התפלל מרן זי"ע בטבריא והגה"ק ר' משה קלידעס ביקש ממשמשי ש כאשר הרבי מקראלי יגיע לאמירת הלל יבואו אותו אל בית הכנסת כי חפצו לשמוע את ההלל של הרבי וכך עשו והיה כאשר רבינו פתח בקולו הנעים בברכת הלל היתפך זרם אדיר של דמעות מעיני רבה של טבריא מעיינות דמעותיו זרמי משך כל אמירת הלל. (עולמות שחרבו)

תהלים

במד"ד וירא מה היה אומר יעקב וכו' רשב"נ אמר כל ספר תהלים היה אומר וכו' יע"א כבר השיגם והכין כח זה לדורות הגלות שע"ז יתקיימו ישראל וישעו מצרותיהם. (ח"ב צ"א)

סיפר זקן אחד שפעם חיפשו את רבינו בהיותו ילד בן ז' ולא מצאוהו ולפנות ערב מצאוהו שהסתגר בחדר יחידי ואומר שם תהלים בהשתפכות הנפש.

משב"ק אחד סיפר שבזמן ששימש את רבינו היתה דרכו בקודש בכל יום לומר תהלים של אותו יום עם בכיות בעת שהי' מעוטר בתפילין דר"ת. (תפארת יואל)

כשהיה רבינו פה עירנו בני ברק ושהה בבית הרה"ח ר' חיים צבי שווארץ ז"ל וחיוכו שם קהל גדול ליכנס לרבינו להתברך מפיו הקדוש ובאמצע סגר רבינו את הדלת ולא הרשה להכנס לפנים אפילו את המשב"ק ופתאום בא איש אחד ונכנס בקולי קולות וטענתו בפיו שבא להזכיר לפני רבינו חולה מסוכן והוא ענין של סכנת נפשות ממש והדה"ח ר' עזריאל כששמע זאת נכנס לפני ולפנים דרך החלון לרבינו כי הדלת היה סגור ומצא את רבינו יושב ואומר תהלים בבכיות נוראות ורצה להזכיר את הענין הנ"ל של פיקוח נפש והראה לו רבינו בידיו הקדושות ורמזו שיכול כבר לצאת שהכל כבר נסדר ואח"כ פתח רבינו את הדלת והמשיך בקריאת הפתקאות.

הגה"ק מקאלישיץ זי"ע ושאל אותו למי יסע על ר"ה וענה לו שישע אל הרב מאורשיווע כי שם ירגיש הטעם כמו אצלו וכן עשה ונסע לאורשיווע והי' רגיל לספר שאף שמתבעו איננו בעל בכי אבל כששמע אז דרשת רבינו ז"ל לפני תקיעת שופר לא הי' יכול לעצור ברוחו ופרץ בבכי והתבטא שרבינו כבס אז את לבו. (מפי חתנו הגה"ק רבי יעקב מפשעווארסק ז"ל)

שבת

אצל הצדיקים האמיתיים שלא פגמו מעולם השבת הוא כל חיותם. (ח"ד רל"ב)

בשנת תשי"ד כאשר נפטרה בתו הרבנית מרת ח' רוזא ע"ה בעש"ק והלך רבינו אחר מיטתה שבור ורצון ולפני כניסת השבת התמרמר שאביו הקי' בעת שאירע לו אסון כזה והי' שבור ורצון כל ימי השבוע ובהגיע יום שב"ק נהפך לאיש אחר והי' בכל יום שבת בשמחה כרגיל והמשיך רבינו ואמר אני איננו במדרגה זו ומפחד אני שלא אוכל להתחזק אף ביום השבת כה התמרמר רבינו בעוותותו אולם עם כניסת השבת קבל את השבת בשמחה וערך את שלחנו הטהור כרגיל ומספר אחד מזקני החסידים אשר בעת השולחן התבונן היטב בצורתו של רבינו וכשהגיע רבינו לתפילת רבון העולמים על כל החסד אשר עשית עמדי יצאו הדברים מפיו באהבה ושמחה ובמאור פנים כאיש שלא ידע צער ודאגה לעולם ומים רבים לא יוכלו לכבות את אהבת הבורא היוקדת בקרבו. (זמירות דברי')

תורה

א"א לעשות תשובה מעולה בלי תורה. (דברי"ק בראשית)

שמעתי מאיש מהימן שזקן אחד ת"ח ויר"ש שהי' מלפנים מעדת האשכנזים בא לעת זקנתו להסתופף בצל רבינו וביקש מרבינו שיאמר לו יסוד החסידות התבונן רבינו שעה מועטת והשיב לו אומר לך מה שקבלתי בזה שיסוד החסידות הוא שיהי' לו להאדם מסיני"פ על כל ס"ק וס"ק מד' חלקי שו"ע ושיאהב לעשות טובה ליהודי ברו"ג. (שו"ת ויברך דוד)

סיפר אחד מתלמידי הגה"ק מקאשוי זצ"ל שנכח פעם בעת שנפגש רבינו בעודו בימי עלומיו עם רבו והתחילו לדבר בניהם אחרי תפלת שחרית ונמשך השיחה עד תפלת המנחה ואח"כ כששאל את רבו למה הוא מחשיב כ"כ את האברך הזה השיב לו שהאברך הזה הנו זוכר כל תוס' שבש"ס. (תפארת יואל)

ביום חופתו נתקדש רבינו בסילודין וכל היום עסק בתורה בהתמדה נפלאה וכפי שמקובל שעבר רבינו באותו יום על מסכת בבא בתרא שהוא קע"ז דפים ורבינו בעצמו אמר פעם בדרך צחות ביום חופתי אכלתי קע"ז (גבינה).

ונפלאות ראינו מגודל מסירת נפשו בהרבצת תורה לתלמידיו החביבים ומיום עמדו על דעתו עד זקנה ושיבה לא

718-305-6942 212-444-9899

כ"ד

מודעה חשובה

שטייענדיג בעפאר דעם טאג כ"ו אב הבעל"ט
יומא דהילולא קדישא פון רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע
וועט מען קענען הערן

סיפורי מעשיות

וואס ווערן איבערגעגעבן דורך אריינרוכפער

אויף נומער **197** פונעם מעין מעניו

אויב האט איר א מעשה איבערצוגעבן להנות את הרבים

לאזט איבער א מעסעדש אויף נומער

93

פון די מעין מעניו

וזכות הרבים תלוי בכם.

אזוי אויך ווילן מיר מעלדן אז מען קען הערן

**די רירנדע הספדים ביי די לוי' כ"ו אב תשל"ט
און ביים מעמד הספדים ככלות השבעה**

אויף נומער **196** פונעם מעין מעניו

718-305-6942 212-444-9899

00

אפדעיטס
פונעם
סיסטעם

1

1. קהילות
אפטיילונגען
9. אינטערסאנטע
אפטיילונגען

2

1. קול משמרת
הכשרות
2. קול החרדים
באה"ק

3

חוק-אפי'ס

4

דברות קודש

5

מסיבות

6

שיעורים
ודרשות

7

חק וחור"ר

9

מערכת
ועד האש"ל

משו"ל חן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קל — בלתי מוגה

בהתקרב היומא דהילולא של מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע אמרנו ללקט פנינים יקרים ועובדין טבין שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו שליט"א בשיחות שונות שכבר הופיעו בגליונינו הקודמים.

וזאת למודעי, שהעתקנו רק קטעי שיחות בעניני הלכה ומנהגים כדי לרוות בהם צמאון קוראינו החשובים די בכל אתר ואתר, אנ"ש חסידים נאמנים המקושרים במרן זי"ע ובספריו הקדושים, ובתוך שיחות אלו גנוזה תורה שלימה כדי ללמוד מדרכיו הקדושים לדעת את המעשה אשר יעשון.

דער טאטע ז"ל פלעגט גיין אין מקוה עטליכע שעה פארן זמן, און ער איז שוין געזעסן עטליכע שעה מיטן שטריימל און די בגדי שבת.

דער פעטער ז"ל פלעגט קומען מיטן שטעקן אין מקוה, אויפן וועג אהיים האט ער שוין נישט געהאט דעם שטעקן. ווייל ס'איז שוין געווען שפעט, מ'האט שוין נישט געקענט טראגן.

דער זיידע ז"ל פלעגט אויך גיין זייער שפעט אין מקוה, פון מקוה האט ער באפוילן אהיים אז מ'זאל לעכט צינדן.¹

1 דהרי אהו"ל (במס' שבת) שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם השכח. עשרתם. ערבתם. הדליקו את הנר.

הליכה למקוה בעש"ק

מתוך שיחה עם הגה"צ רבי אריה ווייס שליט"א
דומ"ץ וויזניץ בני ברק בלאנדאן יע"א בעמח"ס עולת ראיה
ערש"ק פרשת תצוה תשס"ח לפ"ק

רבינו: דער זיידע (עצי חיים) ז"ל פלעגט גיין ממש פארן זמן. דער פעטער ז"ל פלעגט אויך גיין ממש פארן זמן. זיי האבן געהאט אן ענין צו גיין ווי שפעטער, ווי נענטער צו שבת (ע"י בפרע"ה שער השבת פ"ג, ובמשנת חסידים מס' יום השישי פ"ג שיהיה קרוב לשבת).

נאך די מקוה האט מען שוין גארנישט געטון, מ'איז שוין נישט עוסק אין קיין עניני חול.

חלק נכבד מהוצאות הגליון בשבוע זו

נתנדב ע"י ידידינו הנגיד הנכבד והמפואר

מזה"ר יעקב זוסמאן סופר שליט"א

חבר הנהלת המתיבתא בקרית יואל יע"א

לעז"ג אביו הגה"ח ר' שמואל בנימין ב"ר מרדכי אפרים פישל ז"ל
נלב"ע כ' מנחם אב

הגר"י: כ'האב געוואלט לאדענען דעם רבי'ן צו קומען זעהן די נייע מקוה.

רבינו: כ'האב געהערט פונעם ירושלימער רב רבי יצחק טובי, ער האט מיר דערציילט אז ווען דער פעטער ז"ל איז געווען אין לאנדאן, און מ'האט איהם גערופן צו זעהן די מקוה, האט ער געזאגט "דא איז דא א רב, כ'זויל נישט גיין"...

נאר אז איר רופט איז עפעס אנדערש...

הכנסת ס"ת

שיחה בשעת מסיבת לחיים בשעת סיום כתיבת ספר תורה שחובתא לביהמ"ד אבני צדק בקרית יואל בחוה"מ סוכות תשס"ח

רבינו: מיט יארן צוריק האט דער פעטער ז"ל אריינגעגעבן א ספר תורה דעם ערשטן טאג חוה"מ סוכות, איך געדענק די הכנסת ספר תורה, כ'בין נאך געווען א אינגל דעמאלטס, מ'האט געזאגט דעמאלטס אז דער רבי האט אריינגעגעבן דעם ספר ווייל ער איז אלט געווארן זיבעציג יאר, אזוי האט מען געשמועסט.

א' הנוכחים: מ'האט געדארפט זיין אדער תשי"ז אדער תשי"ח. מ'האט נישט געמאכט קיין פלאקאטן. איך האב געדאווענט דעמאלטס מנחה ביים רבי'ן אין ביהמ"ד, גלייך נאך מנחה האט מען אריינגעברענגט די ספר תורה אין ביהמ"ד. מ'איז געווען א גרויסער עולם, און א שטארקער געדערענג אויף די גאם.

דער פעטער ז"ל האט דעמאלטס געמאכט הקפות אין בית המדרש, ער האט דעמאלטס געמאנצט (מורה צפון מערב דרום) פארקערט ווי ביי די הקפות.

א' הנוכחים: פינעף מאל איז ער ארומגעלאפן טאנצנדיג מיט די ספר תורה אין די האנט, ווען דער רבי האט נאכאמאל אריינגעגעבן א ספר תורה האט ער אויך געמאנצט אזוי פארקערט, נישט ווי ביי די הקפות.

רבינו: ביי די תורה הקדושה גייט מען אויף אלע זייטן, אזוי ווי ס'שטייט אין די משנה (אבות פ"ה) הפך בה והפך בה, אלעס איז גראד.

שפעטער האט דער רבי ז"ל אריינגעגעבן די רביצינ'ס ספר תורה, דאס איז געווען שבועות. און דאס ערשטע איז געווען חול המועד סוכות, ער האט קיינמאל נישט געמאכט קיין סעודה.

לויטן בני יששכר (מאמרי השבתות מאמר ב' א' בשם האר"י) דארף מען דאך האלטן שבת איין און דרייסיג שעה.²

בניית המקוה

מתוך שיחה עם הגה"צ הישישי רבי מנחם מענדל שנעבאלג שליט"א גאב"ד קהל מחזיקי הדת מאנטשעסטער יע"א יום ד' פרשת כי תשא תשס"ח לפ"ק

רבינו: די ערשטע מקוה וואס דער פעטער ז"ל (כ"ק מרן בעל דברי יואל ז"ל) האט געמאכט אין וויליאמסבורג איז געווען אויף בעדפארד עוו. און דאס וואסער פון די קוואל האט נישט געקענט ארויפקומען, מ'האט זיך געמוזט אראפגיין און אזוי טובל'ן.

חויץ דעם האט מען אזוי געמאכט אזא קאנאל און דאס וואסער גייט אריין אין די מקוה, ליתר שאת איז דא א צווייטער קוואל דאס גייט שוין יא מיט לופט-דרוק, כדי טאמער וועט נישט זיין דאס ערשטע, קען מען דאך נישט בלייבן אן קיין מקוה, דעמאלטס וועט מען האבן דאס צווייטע, אבער געווענליך גייט דאס נאטורליך.

אין סיגעט איז אויך אזוי געווען, די מקוה איז געווען זייער טיף, אמאל האט מען זיך טאקע גע'טובל'ט אונטן, און אמאל האט מען זיך גע'טובל'ט אויבן.

ביקור הגה"צ רבי יהושע לייפער שליט"א מו"צ בשיכון סקווירא ובמאנסי יצ"ו, ונשיא מכון 'עוז וחדר' יום א' פרשת ויקרא תשס"ח לפ"ק במאנסי יע"א

רבינו: איר זענט דאך עוסק במהרתן של ישראל, איר זענט ממונה אויף די מקוואות דא אין די שטאט. (הגר"י שליט"א עסק כבר במקוואות במאנסי בעת שעמד לימין הותנו הגאון הצדיק רבי משה ניישלאס זצ"ל הרב דשיכון סקווירא, ואחר פטירתו נתמנה הוא להשגיח על כשרות המקוה)

² וז"ל שם: "חייב תוספת שבת כבר ידעת שהרא"ש ז"ל (ברכות פ"ד סי' ה) כתב שלא נודע שיעורו, והנה מרן האריז"ל כתב שיעורו של השביתה עם התוספות לפניו ולאחריו מהראוי להיות ל"א שעות, והנה אנהנו בעניינינו מצאנו ראינו רמז בזה בתורה, מצות זכור את יום השבת וכו' (שמות כ, ה) הוא מצוה הל"א בתורה על פי חשבון ומנין הרמב"ם אשר סוגיין דעלמא אולין כוותיה", עיי"ש באריכות. [וכידוע שכן נהג מרן הגה"ק בעל קדושת יו"ט ז"ל].

אורח מברך תחילה

ביקור הגאון רבי חיים לייב כ"ץ שליט"א
אברק"ק סערדעוהאלי
ערש"ק פרשת אמור תשס"ח לפ"ק

רבינו: די וועלט איז מקפיד אז א בעל הבית זאל קודם מאכן די ברכה, וועגן די גמרא (ברכות לה:) וואס זאגט כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה (דאיתא שם כתיב לה' הארץ ומלואה, וכתיב והארץ נתן לבני אדם, לא קשיא, כאן קודם ברכה, כאן לאחר ברכה), אז פאר ווען מ'מאכט א ברכה איז די עסן נישט זיינס קען מען נישט מכבד זיין.³

אבער ביים פעטער ז"ל האב איך געזעהן עטליכע מאל אז ער האט נישט מקפיד געווען אויף דעם, כ'האב דאס געזען ווען ער איז געווען צו גאסט ביי א צווייטן און מ'האט אויפגעגעבן כיבוד, האט ער א ברכה געמאכט, און נישט געהייסן דעם בעל הבית זאל קודם מאכן א ברכה כ'האב דאס געזען אויך ווען ער האט געהאט א אורח און מ'האט אריינגעברענגט כיבוד, און יענער האט געזאגט אז דער פעטער זאל קודם מאכן א ברכה, האט ער געזאגט פאר'ן אורח אז מ'האט דאס אריינגעברענגט לכבודכם.

ברכת שהיינו

ביקור הגאון רבי חיים שמעלעך שליט"א
יו"ר מפעל שערי הוראה - מח"ס דרכי הלכה
יום ג' פרשת אמור תש"ע לפ"ק

הגר"ח: ס'איז דא וואס מאכן טאקע א שהיינו ביים ערשטן מאל צינדן ליכט.

רבינו: אז מ'מוט אן א נייעם בגד דעמאלטס קען מען מאכן א שהיינו בצירוף, און די זעלבע שאלה איז ווען א איד שרייבט א ספר תורה צי ער זאל מאכן שהיינו.⁴ און

3 פירוש זה מתאמרא משמוי דהרה"ק מבארדיטשוב זי"ע שאמרה להגאון מהר"מ ברבי אב"ד פרעשבורג, כן מובא בעשר אורות בערכו.

4 בבאר היטב (סי' רכ"ג סק"י) הביא דיש לברך, ובשו"ת מהר"ם שיק (הוי"ד סי' תנ"ד) כתב דאין מברכין שהיינו מכיון שאין אנו בקיאין בהסירות ויתירות.

קידוש במקום סעודה ועוד

ביקור הגאון רבי משה חיים אפרים פאדווא שליט"א גאב"ד לאנדאן
מוצש"ק פרשת ויצא תשס"ח לפ"ק בבארא פארק יע"א

רבינו: דער פעטער ז"ל פלעגט אויך עסן פירות יעדן שבת בייטאג פאר די סעודה. אפילו ווען ער האט זיך תיכף געוואשן צו די סעודה. ער פלעגט עסן א געהעריגן שיעור, און ער האט געמאכט א נאך ברכה (על העיץ ביחד עם על הגפן ועל המח"י).

די קאמפאט וואס ער האט געגעסן צום פלייש ביי די סעודה האט ער נישט געמאכט קיין ברכה (דהוי מפל למפל, עי' מג"א סי' קע"ז סק"ג, הי"א כלל מ"ג דין ז', ועי' בתשו' קרל"ד סי' מ"ט בעי' זה), אויף די קאמפאט וואס ער האט געגעסן שפעטער האט ער יא געמאכט א ברכה (כי אחר הכשר והקאמפאט שהביאו על השולחן ביחד, הביאו עוה"פ בשר ומרן ז"ל טעם ממנו קצת והילק שיריים, ואח"כ הביאו עוה"פ קאמפאט ועי' בירך רבינו ז"ל ברכת בופה"ע משום שאכלו לבדו בלי בשר).

ביים פעטער ז"ל געדענק איך אז ער האט געמאכט קידוש יעדן שבת קודש בייטאג, און די סעודה האט ער געגעסן אסאך שפעטער, און פאר קידוש במקום סעודה איז געווען יין ומזנונות, דעמאלטס האט ער אויך געגעסן פיש מיט פירות.

דאס האב איך יא געהערט אז ווינטער אין די קורצע שבתים נאכמיטאג, ווען ער האט געגעסן פירות לכבוד שבת נאכאמאל פאר מנחה, ער האט געגעסן פחות מכשיעור, ער האט נאר געמאכט א בורא פרי העץ, און זיך געאיילט צו גיין דאווענען מנחה.

ברכה שלפניה על ענבים

ביקור כ"ק אדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א
יום ג' פרשת תולדות תשס"ח לפ"ק

האדמו"ר מתוא"י: ווען דער טאטע האט געגעסן טרויבן פלעגט ער אראפנעמען די האלבע, עם זענען דא אנדערע וואס זאגן אז מ'זאל מאכן א ברכה אויף די גאנצע טרויבן, און מ'נעמט עם אריין אין מויל, און נאכדעם שפייט מען ארויס דאס קערל.

רבינו: יא, דער פעטער ז"ל האט זיך טאקע אזוי געפירט. אבער דער טאטע ז"ל האט דאס צוטיילט.

יבלחמי"א הגה"צ אבד"ק קהילתינו בב"פ שליט"א) צום באדעקן, ער איז נישט געגאנגען ביז צו די כלה, אבער ער איז אריין.⁶ דאס באדעקן איז אויך א חלק פון די חופה לויטן בעל העיטור (כן הוא שיטת קצת מן הראשונים שכיופי פני הכלה הוא החופה. עיין ב"י אבה"ע"ו סי' ס"א בשם א"י ועיטור. רמ"א סי' נ"ה ס"א).⁷

שינוי הקריאות בין חו"ל לא"י

**ביקור כ"ק אדמו"ר מסאטוב שליט"א
יום ד' פרשת נשא תשס"ט לפ"ק**

השיחה נסתובבה אודות קריאת התורה בשבתות הקיץ שבשנה זו שחל יו"ט שבועות ביום ו' ושב"ק, אולם באר"י כבר קראו אז פרשת נשא, ובהו"ל בשב"ק שלאחריה קורין פרשת נשא, ובאר"י קורין בהעלותך, ועל זה היתה הנידון בבני ארץ ישראל השוחים בשבתות אלו בחוץ לארץ כ'האב געהערט אז ווען דער פעטער ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל) איז געפארן קיין ארץ ישראל שנת תשי"ב האט מען געליינט די סדרה פון חוץ לארץ שבת צופרי פאר'ן דאווענען, כך שמעתי. דער טאטע ז"ל (מרן רבינו בעל ברך משה) האט אויך אזוי געטוהן, ווען ער איז געווען אין ארץ ישראל (שנת תשנ"ד פר' חוקת) מ'האט געליינט אינדערפרי פאר'ן דאווענען די חוץ לארץ דיגע קריאה.

6

בסדר כיסוי ההינומא כתב הב"ח (סי' ס"א) ועוד פוסקים שזהו מה שנוהגין קודם החופה לכסות ראש הכלה בסודר שקורין באדעקן, ונוהגין במדינת רוסלאנד להקפיד שלא לילך לכסות ראש הכלה בשחרית בלתי החתן עמהם, ושהחתן יאחז בכיסוי עם הרב והחשובים לכסות ראשה, עכ"ל הב"ח. אמנם כבר כתבו כמה פוסקים (הדרישה, דגול מרכבה) דגם אם אין החתן מכסה בעצמו רק ע"י שליח שפיר דמו.

7

הנה רבו השיטות בתואר החופה ודיניה, דעת הרמב"ם (כ"כ הדרישה בשמו בס' ס"א וב"ש סי' נ"ה סק"ד) דחופה הוא הבאה לביתו וגם יהוד דתרתו בעיניו. אמנם הר"ן ס"ל או הבאה אל ביתו או יחוד. והאורחות חיים כתב בשם העיטור שהאב מוסרה ומכניסה בכית שיש בו חידוש כגון סדינין המצויירין ויש עושין סוכה מוורדים או מהדס. ודעת התוס' (יומא יג: ד"ה והדא) שיוצאת בהצעיף שעל ראשה משורבב על עיניה. וכתב הרמ"א (סי' נ"ה ס"א) המנהג פשוט עכשיו לקרות חופה מקום שמכניסין ריעה פרוסה על גבי כלנסאות ומכניסין תחתיה החתן והכלה.

דער פעטער ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל) האט געהייסן אנטוהן א נייעם בגד.⁵ **הגר"ה:** ווען האט ער אזוי געהייסן? **רבינו:** ביי אזא מין זאך וואס מ'האט א ספק האט מען אנגעטוהן א נייע בגד (עי' מ"ש מרן ז"ל בשו"ת דברי יואל (או"ח סי' י"ד) וכן נהג כליל ב' דר"ה לענין ברכת שהחיינו).

כתיבת שם העיירות בכתובה

**בביקור הגאון רבי ישראל צבי ברוידא שליט"א
אב"ד שערי אורה בבארא פארק יצ"ן
יום ג' פרשת וישלח תשס"ח לפ"ק**

רבינו: אין ענגליש אויב מ'שרייבט "ברוקלין, ניו יארק" לייגט מען אריין א שטרעכעלע, דאס מיינט אז דאס איז די שטאט און דאס איז די לאנד, דער שטרעכל איז דער סימן אז דאס איז שוין נישט דער שטאט. אויף אידיש וואלט דאס געמיינט אז דאס איז דער נאמען פון די שטאט 'ברוקלין ניו יארק'. אינדערהיים האט מען נישט געשריבן דעם נאמען פונעם לאנד, מ'האט געשריבן דעם נאמען פון די שטאט, און דאס איז עס. אזוי אז מען דארף לכאורה שרייבן נאר ברוקלין אליין. (ולא ברוקלין, ניו יארק). למעשה אבער, עס איז מיר אזוי אויסגעקומען צו הערן א חופה, וואס דער פעטער ז"ל לייגט די כתובה, האב איך געהערט ער זאגט יא "ברוקלין ניו יארק", איז דאך מי יבא אחרי המלך.

באדעקין לפני החופה

**ביקור הגה"צ רבי יצחק דוב יונגרייז שליט"א
אדמו"ר מוגארליץ בארא פארק**

רבינו: דער פעטער ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל זי"ע) איז אריינגעגאנגען ביי מיין שוועסטער (הרבנית מרת חו' ע"ה אשת

5

וב"כ בברכי יוסף (יו"ד סי' ע"ו), ובשו"ת מהרי"א אסאד (יו"ד סי' רע"ז וסי' רפ"ב) ובשו"ת מהר"ם שיק הנוכר לעיל, ובעוד פוסקים.

שינה בסוכה

ביקור גומלין של הגאון רבי יוסף פאדווא שליט"א
בן הגאב"ד בעל השב האפור וצ"ל חבר הביד"צ ורב השחיטה
דהתאחדות הקהילות החרדים ומו"ץ בלאנדאן יע"א
יום ג' פרשת כי תשא תשס"ח לפ"ק

רבינו: אינטערעסאנט, אין צאנז האט מען מקפיד געווען צו שלאפן אין די סוכה, אין דזשיקוב איז מען דאך געווען געפערליך קעגן דאס ענין פון שלאפן אין סוכה. מ'פלעגט זאגן א ווערטל אז איינער האט איינגעדרימלט אין סוכה אין דזשיקוב האט מען איהם אויפגעוועקט "נו, סוכה!"...

דער פעטער ז"ל איז דאך געווען אן איידעם אין פלאנטש (הותנו הגה"ק רבי אברהם חיים מפלאנטש בן הרה"ק רבי משה מראזוואדאב בן הרה"ק מדיזיקוב זי"ע) ער האט געוואלט געוואלט שלאפן אין די סוכה נאך די חתונה, האט ער געהאט פראבלעמען, די שוואגערס האבן אים גע'רודפ'ט דערפאר. אין בעלזא איז מען אויך נישט געשלאפן אין די סוכה.

דער ערשטער בעלזער רב איז יא געשלאפן אין די סוכה, ער האט גאר שטארק מחמיר געווען דערויף, עס איז געווען אמאל וואס ער האט זיך עטליכע טעג נישט געלייגט שלאפן ווייל עס האט גערעגנט און ער האט נישט געוואלט שלאפן חוץ לסוכה.

ביי רבי יושע'לע האט זיך דאס אנגעהויבן דאס ענין פון נישט שלאפן אין די סוכה.

אתרוגי א"י בשנת השביעית

חלק מתוך השיחה בביקור הגאון ר' מרדכי מווערדלאוו שליט"א
ראש ישיבת טעלז - ריווערדעיל
יום ג' פרשת נצבים תשס"ח לפ"ק

השיחה נסתובבה אודות מה שנתעוררו בזה שלא ליתן סיוע וחיוזק לאותם בעלי עבירה מחללי שביעית ביד זרון רח"ל, ואם רק לאהרונה עושים מלאכות המועילות כשביל הלולבים, ומה היה המציאות בשנים הקודמים.

רבינו: שנת תשכ"ו איז געווען שמיטה, אויף סוכות תשכ"ז - דער סוכות נאך שמיטה, אזוי ווי דער יעצטיגער סוכות הבעל"ט - האט מען פארקויפט אין ארץ ישראל אתרוגים 'אוצר בית דין', דער ב"ד האט דאס פארקויפט פאר א מינימאלע פרייז, א ביליגערן פרייז, נאר אזויפיל אז מזאל עס קענען געבן מזאל נישט האבן קיין חיזק. דאס איז אזוי געווען איינגעפירט דער היתר אין ירושלים.

דער פעטער ז"ל דער דברי יואל איז נישט געווען צופרידן דערפון, איהם איז דאן נישט געפאלן דער אוצר ב"ד, האט ער געשיקט אפאר אתרוגים פון אמעריקע קיין ארץ ישראל.⁸

קיין לולבים האט ער נישט געשיקט, און ער האט אויך נישט באפוילן אז מען זאל נעמען פון די אראבער⁹ אדער

8

בארץ ישראל נהגו בכמה מן המקומות לעשות 'אוצר ב"ד', והיינו אף בשדות שלא נעשו מלאכה אסורה בשביעית, רק מלאכות המותרות, כגון 'לאוקמי אילנא', מ"מ יש דעים רבים באותן הפירות שנתגדלו בשביעית שיש בהם דין של 'קדושת שביעית', חובת הפקרת הפרדסים, אופני בצירת הפירות מאילנות, שקילתן ומדידתן, אופן שמירת הפירות, והחששות המרובות באיסור סחורה בפירות שביעית, ועל כן תיקנו ענין 'אוצר בית דין' לאותם השדות שהבעלים שמרו השדות כהלכתם, והיינו שכל הפעולות בשדה נעשים ע"י שלוחי הב"ד, וגם ההנחה באוצר לאחר הבצירה והקטיפה הוא ע"י שלוחי הב"ד, והם מוכרים אח"כ את הפירות רק במחיר הנוצאות. וזה נעשה ע"י הגאון רבי חיים בערלין זצ"ל מגדולי הרבנים בירושלים בשנת תר"ע, וכן הנהיג החזון איש זצ"ל כן בשנת תשי"ב.

ורבינו זי"ע סבר כי יש כאן הערמה גדולה, כי בהרבה מאוצר ב"ד הנהוגים גובים יותר משכר מירחא, והחקלאים מתפרנסים מזה, וגם אינם מפקירים הפירות כהוגן, וגם צ"ב אם מותר לשמור הפירות מדברי הב"מ (פ"ד הב"ד) שאסור לשמור הפירות אף לחלקם לכל, ואם אין מקפידים על כל יסודות ההיתר בקל יכולים להביא לידי מכשולות באיסורים ממש, וע"כ לא היה נוחא לוי לרבינו זי"ע האוצר ב"ד הנהוג, וע"י בספר אל תראי אדמה (על שביעית, להג"ר משה זאב זארגער שליט"א) מה שהאריך לכאר בזה כל שיטת רבינו זי"ע בזה, עיי"ש, וע"ע בספר מנחת ירושלים (מבוא לפרק ט) בזה.

וגם כאב מאוד לרבינו זי"ע כי מסתמכים על האוצר ב"ד להוציא אתרוגים לחו"ל לשם מסחר, שאין להתיר על סמך זה כלל, וצויה אז לפרסם קול קורא כי יש בהם איסור גמור להוציאם לחו"ל.

אז בשנת תשכ"ז היה נהוג אוצר ב"ד מטעם הב"ד גם לירקות ופירות בכל השנה אצל החנויות, אך כשהגיע הגאון בעל מנחת יצחק זצ"ל סידר 'אוצר ב"ד' רק לאתרוגים שא"א ליקח משדות נכרים, שאם אין מטפלים בהם כראוי אינם כשרים, וסידר הכל להדר בכל האפשר שיהיה גם לפי דעת רביה"ק זי"ע ושלא יהיה בהם החששות הנ"ל, וכן נהוג עד היום אצל הבד"ץ העדה החרדית בעיה"ק ירושלים שאין משתמשים עם 'אוצר ב"ד' רק לאתרוגים.

9

ויש לציין שעד שנת תשכ"ו כל הלולבים באר"י היו מבקעת בית-שאן שהיו שייך ליהודים, ולא היו בנמצא כלל לולבים מערביים או ממדינות אחרות, (ווק אדר מלחמת ששת הימים התחילו להביא מאל-עריש שבמצרים ומירחו ומעוד מקומות), וגם לא היה מסודר שום אוצר ב"ד על לולבים.

איך בין דאך אויך געווען דעמאלטס אין ארץ ישראל, ווען כ'האב געהערט פאר סוכות אז דער פעטער לאזט נישט נוצן די אתרוגים, איז מיר געווען לבי עלי דוי וואס צו טוהן. האט מיר עמיצער געזאגט אז מיין עלטער-שווער דער וויזניצער רבי (בעל אמרי חיים זצ"ל) האט באקומען א יאנעווער אתרוג, א הסיד האט עס איהם געברענגט, בין איך געגאנגען פרעגן צי ער וואלט מיר געגעבן דער אתרוג במתנה, האט ער געזאגט אז יא, בתשואות הן.

זיין גבאי ר' יצחק דוד רעזמעוויטש האט געהאט א פרדס ס'האט געהייסן 'אתרוגי וויזשניץ', ס'האט געהאט די השגחה פונעם בי"ד צדק אין ירושלים, מילא האט ער געהאט פון יצחק דוד'ס אתרוגים.

אזוי האב איך געהאט אן אייגענעם יאנעווער אתרוג, דארט אין יענס געגענט האבן געוואוינט אפאר סאטמארע חסידים, ר' יוסף אלי' ביקעל, ר' ליפא פארקאש, ר' בערל גלויבער, זיי זענען דעמאלטס געקומען צו מיר צופרי אתרוג-בענטשן. ס'זענען געווען וויזניצער חסידים וואס זענען אויך געקומען אתרוג בענטשן אויף דעם אתרוג, זיי האבן געהערט אז דער סאטמארער רב זאגט אז ס'איז נישט גוט זענען זיי געקומען יוצא זיין מיט דעם אתרוג.

דעמאלטס איז געווען דאס איינציגסטע מאל וואס כ'האב געהאט א יאנעווער אתרוג אן קיין פיטום.

*

מ'דארף וויסן דער כלל אין די זאכן, דער פעטער ז"ל ווען ער האט געזאגט א הוראה לאיסור, האט ער געזאגט נאר א זאך וואס ער האט מברר געווען להלכה אז עס איז אזוי, זיינע אלע הוראות וואס ער האט געזאגט האט ער מברר ומלבן געווען כדת של תורה, ער האט דאס אפגעשריבן ווי עס איז געדריקט אין זיינע ספרים, מיט א בירור פון ש"ס ופוסקים.

הפקר - עס איז נאך געווען פאר די זעקס טאגניגע מלחמה אין סיון תשכ"ז, וואס דעמאלטס האבן זיי כובש געווען די אראבישע מקומות - אז כ'קוק דאס אן אז ער האט נישט געזעהן קיין פראבלעם אין די לולבים... אויפן אתרוג האט ער הויש געווען אויפן לולב נישט.

כ'זעה אין די תשובות אויך - עס איז דאך דא די שלש תשובות (נדפס בראשונה בשנת תשי"ג בס' מיוחד בשם "קונטרס שלש תשובות" ואח"כ נפסו בתוך ספר שו"ת דברי יואל מס' צ"ו ואל"ף) ווי דער פעטער ז"ל איז שייך מבאר באריכות דעם גאנצן ענין פון 'עבד' - ער האט געשריבן בנוגע די אתרוגים, און אינמיטן די תשובה (פי' צ"ו) שרייבט ער צום שואל וואס האט געזאגט אז ער וועט קויפן דעם אתרוג בהבלעה, ווי די משנה זאגט, און דער פעטער ז"ל איז מבאר אז עס איז נאך אלץ אסור, וויבאלד דער אתרוג איז געווען שמור, עיי"ש, ער דערמאנט דארט אינגאנצן נישט אז דער לולב אליין איז דאך א פראבלעם, עכ"פ דארט פאר די בני א"י, אפשר איז עס שמור נעבד, אדער אסור אלץ סחורה ווייל עס האט קדושת שביעית, מען רעדט דאך ווען מען גייט אריין אין שמינית, וואס דעמאלטס איז דאך אסור לויט די גמרא, קומט אויס איז דאך נישט דא די עצה צו קויפן דעם אתרוג בהבלעה אינעם לולב, ווייל דער לולב איז דאך אויך א פראבלעם, זעהט מען דערפון אז אויפן לולב האט ער נישט הויש געווען.

*

יענעם יאר איז אין סאטמארער ביהמ"ד אין ארץ ישראל נאר געווען ד' מינים ביי אפאר אידן, קיינער האט נישט גענוצט די דארטיגע אתרוגים, און דער עולם האט פאר הלל אתרוג געבענטשט אויף די אתרוגים וואס דער פעטער ז"ל האט געשיקט.

חלק מהוצאות הגליון נתנדב

ע"י ידידינו הנגיד הנכבד והמפואר

מוה"ר זלמן לייב קאפפערל שליט"א

לרגל שמחת נישואי בנו החתן כמר יושע אהרן צבי נ"ו

עב"ג הח' שתתחיל למזל טוב

יה"ר שיוזכה לראות ולרוות ממנו ומכל יו"ה רב תענוג ונחת דקדושה, במידה מרובה ונדושה, ובט"ס

אודאי, עם איז דא אן ענין פון הרגש אויך, עם איז דא ענינים פון הרגש, תלמידים פונעם פעטער ז"ל זענען זיך מונע אפילו פון זאכן וואס דער פעטער ז"ל האט נישט געזאגט קיין הוראה ממש לאיסור, עם איז געווען זאכן וואס האט איהם ווי געטאן, ווער עם האט געהערט פון איהם די דברות קודש אין די ענינים, ווער עם האט געזעהן ווי אזוי ער האט געקאכט אין די ענינים, עם האט איהם נוגע געווען עד דכדוכה של נפש, און ער האט דעם רגש, אודאי, א תלמיד פונעם פעטער ז"ל איז זיך זיכער מונע פון פארן מיט 'אל על' וכדומה, אפילו ס'איז נישטא קיין הוראה לאיסור, נאר וואס, עם איז דער רגש. ווער עם האט דעם געפיהל, אשרי לו.

אבער דאס איז צוויי זאכן, צו זאגן א הוראה לאיסור איז גאנץ אנדערש.¹⁰

מען קען נישט נעמען ווערטער וואס דער פעטער ז"ל האט געשריבן אלץ הלכה, און דאס נוצן אויך אויף אזעלכע זאכן וואס ער האט נישט געזאגט.

לעבור מקום תיפלתם

ניחום אבלים אצל כ"ק האדמו"ר רבי אביש הורוויץ מספינקא שליט"א על פטירת אחיו כ"ק האדמו"ר רבי ישכר דוב בעריש מספינקא זצ"ל ערש"ק פרשת נח תשס"ח לפ"ק

האדמו"ר מספינקא: מ'האט נישט מקפיד געווען אז מ'זאל נישט דורכגיין די גאס פון זייער טומאה?

11

עיינ בשו"ע יו"ד (סי' שצה) שמשמע בהגהות הרמ"א שהיו ממתניין רק שעה אחת ביום, וז"ל: הגה ובמדינות אלו שאין המנהגין רגילין לבא ביום ז' צריך להמתין עד שעה שרגילין המנהגים לבא בשאר ימים, דהיינו לאחר יציאה מבית הכנסת שרגילין לבא מנהגין כן נראה לי. ודלא כמה שרגילין להמתין שעה על היום דאין הדבר תלוי רק בעמידת המנהגין (כן משמע באש"ר).

וכ"כ בבית יוסף (שם) שכיון שעומדין המנהגים מאצלו ביום ז' מותר בהרצאה משום דמקצת היום ככולו.

12

עיי' בס' משמרת שלום [קאדינאוין] (סי' כ"ה כ"ג) דהמתים מקפידים אם נתמעט על ידם כבוד ועונג שבת, ולכן מותר לטבול אחרי מנחה כשכבר קיבל על עצמו קדושת שבת. וכן מובא בקו' אבל יחיד (הנדפס בסו"ס נועם מגדים להפמ"ג) דחסידים ואנשי מעשה נוהגין על פי גדול וקדוש א' לטבול בשבת בצנעה. ובס' נשמת ישראל כתב ששמע כן ממרן רבינו בעל ברך משה ז"ל שכן הוא המנהג אצל חסידים ואנשי מעשה, עיי"ש.

בדיני אבלות

ניחום אבלים אצל גיסו כ"ק הגה"צ גאב"ד סאטמאר ב"פ שליט"א ע"פ אמו הרבנית ע"ה יום א' פרשת וישלח תש"ע לפ"ק

רבינו: דער פעטער ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל) געזאגט אז ביי דעם זיבעטן טאג דארפן די אבלים נישט דאווענען אינדערפרי פאר מ'שטייט אויף פון די שבעה, נאר אין זמן וואס מ'איז מנחה קען מען מנחה זיין, און אויפשטיין, גיין אין מקוה, און גיין דאווענען.

באמת הלכה'דיג איז דאך דא ראשונים וואס האלטן אז אמאל פלעגט מען אופשטיין אינדערפרי פאר'ן דאווענען

10

עיי' שו"ת דברי יואל (או"ח סי' קט"ז) בסוף התשובה בזה, ועיי' שם (יו"ד סי' מ"ד) בסוף התשובה, ועיי' שם (או"ח סי' ה) בתשו' לכ"ק אדמו"ר מתולדות אהרן זצ"ל, וז"ל, מה ששאל בדבר השילומים מארץ אשכנז, גם אנכי אין דעתי נוחה מזה, והיו אנשים שנמנעו מלבקש יען שהכירו בי שאין לי קורת רוח מזה. אמנם אף ע"פ כן לא ראיתי למחות בהמקבלים כי יש סברות לכאן ולכאן, ואי אפשר להאריך בזה בכתב, גם אין לי פנאי לאריכות, ואעפ"כ קשה להגיד החלטה, ואמרו הכו"ל (שבת קמח:) אמור לחכמה אחותי את אם ברור לך כאחותך שהיא אסורה תאמר ואם לאו אל תאמר, ובגלל זה נמנעתי מלדבר דבר בזה, עכ"ל ק.

דער זיידע ז"ל אין עצי חיים (שו"ת סי' ג) רעדט וועגן א הולה וואס קען נישט עסן א שיעור מרור, ברענגט ער דארט דעם רא"ש מיטן שאגת ארי' (סי' ק). און פארענטפערט דארטן די קשיות פונעם שאגת ארי' אויפן רא"ש, און ער בלייבט דארטן אז אויב ער קען נישט יוצא זיין די ברכה פון א צווייטן, קען ער מאכן א ברכה אפילו אויף פחות מכשיעור, און ער זאל אינזין האבן אז די ברכה איז נישט קיין חובה נאר ס'איז א נדבה.¹⁵

ענין המלבושים

ביקור הגאון רבי נחמן יחיאל מיכל שטיינמעטץ שליט"א דומ"ץ סקווירא ב"פ, בעמח"ס שו"ת 'משיב נבונים' ג' דחוח"מ פסח תשס"ט לפ"ק

רבינו: ווען דער דער פערטער ז"ל איז געווען אין פעסט עפעס וועגן בריאות, און האט געדארפט דורך גיין אום שבת די הויפט גאס, איז ער געגאנגען נאר מיטן קאפל, א הוט האט ער נישט געוואלט אנטוהן בשום אופן אום שבת.¹⁶

15

שבסוף דבריו מביא העצי חיים מש"כ החוות דעת (סי' ק"), דבכל הברכות אדעתא דנדבה מותר לברך ולהודות אפי' כל היום, ואדעתא דחוב אסור, ומטעם זה יש לדון זכות על האומרים במעמדות ובקשות ברוך אתה ה', דדווקא דרך חוב אסור, עיי"ש עוד.

ועי' גם בשו"ת אבני נזר (סי' שפ"ג) שכתב שחולה מחוייב לאכול אפי' פחות מכשיעור, ויכול לברך, ולרוחא דמילתא - מסיק - שבעת שיצטרך לאכול המרור ילמוד תיכף לפני אכילתו דיני מרור המובאים ברמב"ם, ויאמר בפיו בשם ומלכות לשון הרמב"ם שכתב 'כשאוכל מרור יברך ברוך אתה וכו' על אכילת מרור - ויאכל תיכף בלי הפסק - עיי"ש.

16

ויש לציין שבס' תפארת משולם (עמ' תשע"ט) מובא שהגה"צ מסטאניס לאוו ז"ל סיפר שכשעשה שחלתה הרבנית הצדקנית מרת חוה ע"ה מחברתו של רביה"ק בזיוו"ר, נסע רבינו עמה לעיר וויען למשך כמה שבועות לדרוש ברופאים, ונתאכסן בבית אביו כ"ק הגאון הצדיק רבי צבי אשכנזי ע"ה, ופע"א במוצש"ק רצה רבינו לצאת עם בעל האכסניא, והוא אמר לרבינו שכאן אין נהוג ללכת עם שטריימל בחוצות העיר, וע"כ צריך ללבוש הכובע, סירב רבינו ללבוש הכובע אף במוצש"ק והלך עם הקאפל.

רבינו: דער פערטער ז"ל פלעגט דורכגיין יעדן טאג די גאס אויף בעדפארד עוו. ביי ווילסאן סטריט, ער פלעגט גיין צום דאווענען צופים, ער פלעגט דארט געהעריג דורכגיין. למעשה האט מען עס שוין דעמאלטס נישט גענוצט פאר א טומאה, אבער דאס בנין איז געשטאנען.

ענין אכילת מרור בפסח

ביקור גומלין אצל הגאון הגדול רבי אליהו שטערנבוך שליט"א ראב"ד אנטווערפן ערש"ק פרשת שמני תשס"ט לפ"ק

רבינו: דער פערטער ז"ל איז דאך געווען בזיווג ראשון א איידעם אין פלאנטש (אצל הרה"ק רבי אברהם חיים ז"ל נכד הרה"ק מדזשיקוב ז"ל), האט ער זיך באהאלטן א ביסל מרור אז ער זאל האבן גענוג פאר א כזית... ווייל אין דזשיקוב איז מען מקיל אז מ'נעמט נישט קיין כזית צו מרור, דער אמרי נועם שרייבט אין א תשובה (בסוף ה"ב תשובה ג) אז מ'דארף נישט האבן קיין כזית.¹³

דער רא"ש (מס' פסחים פרק ערבי פסחים סי' כ"ה) זאגט אז מ'זאל עסן א כזית ווייל מ'מאכט א ברכה על אכילת מרור, און א אכילה איז א כזית, איז דאך א סימן אז בעצם די אכילה דארף נישט זיין א כזית, נאר צוליב די ברכה דארף מען א כזית.¹⁴

13

עי' בתשובה בסוף ספר אמרי נועם שאחרי שמפלפל בדברי הרא"ש והשג"א, מסיים וז"ל: "וכן הי' נוהג אא"ו הרב הצדיק מראפשיץ זצ"ל שהיה אוכל פחות מכזית ומברך עליו, וחכמתו עמדה לו".

וכן איתא בשו"ת ארץ צבי (סי' פ"ה) שכתב וז"ל: שמעתי בשם הרה"ק רבי שלום מבעלז זצ"ל שהורה שאפשר לצאת במצות אכילת מרור אפילו בפחות מכזית, ולברך עליו על אכילת מרור, וכן הורו הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זצ"ל וכו' והדבר מפורסם בכל מדינות גאליציע, עיי"ש.

14

וז"ל הרא"ש: "אכלן לחצאין יצא, ומלבד שלא ישהה בו בין אכילה לחברתה יותר מכדי אכילת פרס, משום שמברך על אכילת מרור, צריך שיאכל כזית, דאין אכילה פחות מכזית, אבל בירקות הראשונות (היינו כרפס) שמברך עליהם בורא פרי האדמה בעלמא, ואין מזכירין עליהם אכילה, אין צריך כזית", ע"כ.

קשרים מיט איהם, – איך בין דאך מיטן חזון איש זייער נאנט געווען – טוט מיר א טובה, אך וויל מיט אייך צוזאמען גיין צום חזון איש.

דעמאלטס ווי אלעמאל איז נאכגעלאפן אן עולם, ס'איז געווען צוועלף אזויגער בינאכט, מ'האט קיינעם נישט אריינגעלאזט, נאר ביידע האבן געבעטן אז איך זאל זיין דערביי, דורך די פארשידנהייט פון די שפראכן זייער אנדערע הברה, האב איך ביידנס שפראך גוט פארשטאנען, האב איך געבראכט די נושאים ביים טיש...

רבינו: וואס האט מען גערעדט?

הגאון בעל שבט הלוי: דאס איז דאך געווען ביי מיר א היסטארישער מאמענט.

דער שורש פון אלע דיבורים איז געווען וואס קען מען טון מציל צו זיין און מחזק זיין אידישקייט אין דעם דור (שהי' אז אחר החורבן הנורא של כל קהילות הקודש באיראפע – ואחר הקמת שלטון הכופרים באה"ק). מ'האט געזאגט פארשידענע באמערקונגען. דער סאטמארער רב זכותו יגן עלינו האט דעמאלטס געזאגט מ'דארף מאכן קהילות קהילות, ער האט דאס נישט מדהה געווען.

דער חזון איש האט גונז געווען זיינע דיבורים און ער האט געשוויגן. ווען מ'האט געהאלטן ביים סוף פון די שיחה האט ער געזאגט "איך זאג אייך סאטמארער רב, נאך א ישיבה – כ'זאג איבער פונקטליך דעם לשון – נאך א ישיבה, נאך א ישיבה, און נאך א ישיבה, נאך א תלמוד תורה און נאך א תלמוד תורה, נאך א מוידל שולע, און נאך א מוידל שולע, נאך שיעורי תורה און נאך שיעורי תורה, כ'זאג אייך מער קענען מיר נישט מאכן עד ביאת משיח צדקינו.¹⁹

אמאל האט מען געטראפן רבי יהודה גרינוואלד זצ"ל אויף די עלטערע יארן ווען ס'איז געווען זייער היים, און ער איז געזעסן אנגעטוהן מיטן הוט, האט מען אים געפרעגט פארוואס דארף ער אנטוהן דעם הוט, האט ער זייער געקרעכצט "איך קען יעצט נישט לערנען, איך האב נישט קיין כח, זאל איך כאטשיג זיצן מיט דרך ארץ פאר'ן רבנו של עולם".¹⁷

דער בני יששכר ביי די מאמרים אויף סוכות (מאמר י'), זאגט ער א הילוק פון א איד און א גוי, וועגן א רעזשוואלקע, ער רעדט דארט ארום פון אור המקיף, אז א איד גייט מיט א אור המקיף.¹⁸

ביקור מרן זי"ע אצל החזו"א

ביקור בבית כ"ק הגאון האדיר הישיש עמוד ההוראה

רבי שמואל הלוי וואזנער שליט"א, גאב"ד זכרון מאיר בני ברק בעל שבט הלוי, ור"מ ישיבת חכמי לובלין יום ד' פרשת וירא תשס"ט לפ"ק

רבינו: דער רב איז געווען ווען דער פעטער זכרונו לברכה איז געווען אויף א באזוך ביים חזון איש?.

הגאון בעל שבט הלוי: יא יא, איך בין דער איינציגסטער מענטש וואס איז דערביי געווען...

דער סאטמארער רב איז צו מיר אין שטוב געקומען, דא אין שטוב, און ער האט מיר געזאגט אז ער ווייסט מיינע

17

ע"י בס' גבעת שאול מהגה"ק רבי שאול בראך ז"ל אב"ד קאשוי (פר ויהא) שהביא עובדא זה, וכו' שישב גם בבגד עליון, ועיי"ש מש"כ בזה. וע"ע בשערי תהלה (מומזר ל"א) מ"ש מרן רבינו שליט"א לפרש בזה בשיעור תהלים לפני תלמידי הישיבה.

18

והלש"ק: ועפ"ז תבין מה שאמר הרב הקדוש מהר"פ הג"ל זצוק"ל [אמרי פתח החדש מכת"י מערכת תורת האדם את קס"ו] אשר יכול האדם להתבונן המבטח מה בין ישראל לגוי ממנהגיהם, דמנהג ישראל שהבגד העליון (הנקרא טוה"ק א א"י הו"ל בלשון אשכנז) הוא להם בגד כבוד ולבוש יקר, וכשהולך איש נכבד לבית הכנסת או אפילו אל בית אדם חשוב הולך דוקא מלוכב בבגד העליון כי זה כבודו, ואצל הגוים הוא בהיפך אפילו כשהוא מלוכב באיזה בגד עליון שקורין אייב"ר רוי"ק מחמת הקור וכיוצא, בהליכתו לבית שרים נכבדים מפשיט מעליו את הבגד העליון כי הוא להם לחרפה, ואמר הרב הקדוש הג"ל כי זהו הטעם דישראל יש להם אור מקיף וזהו כבודם ותפארתם משא"כ הגוים אין להם מקיף (כמש"ל בסוד התפש היה ערום) הבן, עכ"ד.

19

וסיפר כ"ק אדמו"ר רבי הערשעלע מספינקא ז"ל כי שמע פע"א מפ"ק רביה"ק זי"ע, כי באותו שיחה אמר לו החזו"א ז"ל, כי הדרך הלימוד הנהוג כהיום בישיבות של יוצאי ליטא אינה הדרך הלימוד המקורי של גדולי ליטא, ע"כ.

וסיפר הרה"ג רבי שמואל בראך שליט"א אב"ד נאנאש, מה ששמע מרבינו ז"ל, כי כשיחה הוזה דיבר החזון איש ז"ל במרירות מהגזירות המרות נגד הדת שנעשה על ידי השלטון בארה"ק, ואמר כי מי יודע עוד איזה גזירות יגזרו על שומרי התורה פה במדינה, ואמר לו רבינו ז"ל על זה, כי יותר הוא מפחד שלא יטעמו החרדים טעם ערב במדינה, ממה שהוא מפחד מהגזירות, ע"כ.

והמשיך הגאון בעל שבט הלוי: איך בין דאך א תלמיד אויך פון רבי שמעולע זשעליכאווער, ער איז געווען א געוואלדיגער גרויסער מענטש, רבי שמעולע האט איינמאל געזאגט ער האט דאך געזעהן גרויסע מענטשן, "דו זאלסט וויסן אז קודם ביאת המשיח וועלן אלע כוחות כמעט בטל ווערן, נאר נישט דער כח התורה, דער כח התורה וועט זיך האלטן".

דער מציאות איז אז ווען חלילה די רבי'ס העטן ווען נישט געהאט קיין ישיבות און מוסדות, וואלט ווען אלע זאכן געווען כמאן דליתא דמייא.

איך האב דאך געקענט די אלע פון דרינען, פארשידענע רבי'ס, זיי זענען געווען חשוב'ע, אבער גארנישט, נאר די ישיבות דער הייליגער רוח פון לערנען, די כוללים, דאס האט געהאלטן.

מיטן סאטמארער רב ז"ל האט מען אויך גערעדט איבער דעם ענין פון כוללים.

רבינו: ס'איז טאקע אזוי איבעראל אויף די וועלט, דער כח התורה שטייגט ב"ה, תורה מנינא ומצלי.

הגאון בעל שבט הלוי: יא, תורה מנינא ומצלי, דאס האט דער אייבערשטער געמאכט נאכן גרויסן חורבן, נאך די גרויסע ירידה ביי די חילונים, דאס איז דער זה לעומת זה!

כ'פלעג צו טייטשן ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה (ישעי' א כו), ס'איז א מעשה פלא, וואס גייט ממש אין פסוק, צוויי זאכן זענען דא אין אונזער דור וואס איז מער ווי פריער, דער צמאון לתורה, און דער ענין פון חסד און צדקה, וואס דאס איז נישט געווען פריער. כ'קען אביסל די היסטאריע און די פרטים, דאס איז נישט געווען. דער נביא זאגט 'ציון' פון איין זייט במשפט תפדה דאס איז תורה, ושבי' בצדקה, דאס איז די צווייטע זאך.

רבינו: דער אייבערשטער זאל נאר העלפן אז מיר זאלן זוכה זיין צו דעם במהרה.

וסיפרו עוד זקני החסידים (הרה"ר י"ד ע"ה, ולהב"ח הרה"ר י"ב הי"ו מבני ברק) כי בשיחה הזו התאונן החזון איש ז"ל לפני רבינו ז"ל כי בבני ברק לא נמצא תלמוד תורה שלומדים על שפת האדיש, ואין מקום אשר יראי ה' יכולים לשלוח את בניהם, ובאותו מעמד אמר רבינו שהוא יפעול בענין זה לייסד ת"ת בבני ברק בו ילמדו בשפת האדיש, ונהנה החזון איש מזה.

וע"ע בספר זכור לדוד (סיפורים מהרה"ג רבי דודל פרענקעל ע"ה, ד ימינו וכן ביתו של הגאון בעל חזון איש, ח"ב עמ' רמח) כי בעת בואו של רביה"ק זי"ע בשנת תשי"ב חרדו לקראתו בכל מקום בואו, וערכו אז גם בבני ברק קבלת פנים כיאות לכבודו. ונכנס אחד ממקורכי החזון"א ז"ל וטען לפניו שהוא חילול ה', החסידים רצים ברחוב לכבוד רבינו עם קול רעש גדול, אמר לו החזון איש, זהו חילול ה'? אדרבא הלא זה קידוש ה', ולמה לא באת לספר לי זאת מקודם. עיי"ש.

וענ"ש מה שמספר מן השיחה, כי שוחחו על נושאים שונים, על מצב הדת בארה"ק, על החינוך, על משמרת הקודש, על הישיבות וכו', ובתוך הדברים דברו מעניני הרבנות הראשית, ואמר רביה"ק, שהוא מתפלא על דיין פלוני הנמצא ברבנות ומקבל עדות מוחללי שבתות, וענה לו החזון"א, און וואס איז מיט זיי אליין. עיי"ש. וכן סיפר גם הגה"צ רבי שמואל בראך שליט"א אב"ד נאנאש ששמע מרביה"ק זי"ע שאמר לו ענין זה משמיו דהחזון"א ז"ל.

ועוד סיפר הר"ד פרענקעל ע"ה, כי היה אז שנת השמיטה תשי"ב, ושלה אותה החזון איש לשאול את רביה"ק זי"ע בטעם שרבינו מונע עצמו מלשתות חלב בא"י, והלך הר"ד הג"ל לרבינו, ואמר לו רבינו הענין על פי דברי הגה"ק מפלאצק וצלה"ה בכפרו קומין המנחה פרשת בהר, ואחר כך מסר דברי רבינו וטעמו להחזון איש, עיי"ש.

ועי' עוד בספר זכור ימות עולם (הרה"ג ר' ק' ציון יאקאבאוויטש שליט"א ח"ד) שהחזון איש תרם סכום הגון להחזקת הת"ת שיסד רבינו בבני ברק, וחזק בכל עת ענין זה, ושיבה את מעשי רבינו זי"ע, עיי"ש. וכפי הנודע ציוה לכל תלמידיו שישלחו את בניהם לת"ת זה, וכן עשו.

ויש לציין עוד מה שמספרים התלמידים (עי' מבצר תורה ויראה ה"א) כי בעת לימוד הסוגיא דסימנים לפני תלמידי הישיבה ע"י רביה"ק זי"ע, ישב אז הרב הגאון ר' שמעי' גרינבוים שליט"א מה"ס סיעתא דשמיא בין התלמידים מקשיבי שיעורו של רבינו ז"ל והוא רצה לפלפל על דברי רבינו ז"ל מתוך דברי הריטב"א במס' בבא מציעא השייך לסוגיא דסימנין ואמר לו רבינו שבדברי הריטב"א לא נמצא סברא זו, ע"ז אמר שכוונתו לחי' הריטב"א החדשים, ושאל רבינו על כוונתו במ"ש החדשים, ע"ז אמר ש"ל כעת חי' הריטב"א החדשים ושם מבואר ענין זה, ורבינו אמר רבינו שאיננו שבע רצון מכל מה שמדפיסים היום מכת"י מכמה טעמים, ואמר שכן היה דעת בעל החזון"א כמותו בענין זה כפי שנדפס באגרותיו (עי' אגרות חזון"א ח"א מכתב לב).

וסיפר הגאון רבי געציל בערקאוויטש שליט"א דומ"ץ ק"י מה ששמע מפ"ק של רביה"ק זי"ע בליל סדר ב' שנת תשכ"ו לפ"ק שאמר רבינו

לבאר בצהות על הגורסא שכירושלמי על הארבעה בנים במקום אחד תם אחד טיפש, ואמר רבינו כי כיון שאוירא דא"י מהכים על כן מי שהוא בא"י תם הרי הוט טיפש, ואמר רבינו אז כי שמע מא' שאמר דבר זה בשם רבינו להחזון"א, וקלסיה החזון"א, עכ"ל.

שהשמחה במעונם

ברכת מזל טוב

הננו משגרים ברכת מז'ט חמה ולבבית לאנשי שלומינו תומכי וידידי כוללינו הק' די בכל אתר ואתר כאו"א בשמו הטוב יבורך

קרית יואל

להולדת הבנים

מו"ה שלמה אונגאר הי"ו
 מו"ה נפתלי הירצקא (בר"מ) בראך הי"ו
 מו"ה נחמי' ווערצבערגער הי"ו, תאומים
 מו"ה יואל זאלדאן הי"ו
 מו"ה עמרם טירנויער הי"ו
 מו"ה משה אברהם לאוב הי"ו
 מו"ה שלמה צבי אלעזר פישער הי"ו
 מו"ה אברהם שמואל מרדכי פריעדלענדער הי"ו
 מו"ה מרדכי יצחק ראזענבערג הי"ו
 מו"ה בניציון שווארץ הי"ו

להולדת הבנות

מו"ה ארי' לייב גלאנץ הי"ו
 מו"ה יואל (ברש"צ) הירש הי"ו
 מו"ה מאיר זאלדאן הי"ו
 מו"ה משה טאמבור הי"ו
 מו"ה ליפא פריינד הי"ו
 מו"ה יואל (בן אבד"ק בווענאס איירעטס) סופר הי"ו
 מו"ה ליפא (בהרמ"א) פריעדמאן הי"ו

להכנס בנייהם לעול התורה והמצוות

מו"ה יוסף יודא קויפמאן הי"ו
 מו"ה יצחק יחזקאל פריעדמאן הי"ו
 מו"ה יקותיאל הערש יאקאבאוויטש הי"ו
 מו"ה אברהם יושע ווערצבערגער הי"ו
 מו"ה יושע אלעזר קליין הי"ו
 מו"ה שלמה מענדלאוויטש הי"ו

ירושלים

להכנס בנייהם לעול התורה והמצוות

משפ' פייערווערגער הי"ו
 ולוקים הרח"ר נחמן יאקאב שליט"א
 ה"בר מצוה" ביום שלישי באולם "טיב לב"

בארא פארק

להכנס בנייהם לעול התורה והמצוות

מו"ה זלמן לייב שפילמאן הי"ו
 מו"ה אשר חיים ווייזער הי"ו
 מו"ה יחזקאל גרינפעלד הי"ו
 מו"ה וואלק לאנדא הי"ו

בני ברק

להולדת הבנות

מו"ה אברהם יעקב זאב שנעק הי"ו
 ולאבי מו"ה משה אפרים שנעק הי"ו
 ולחותנו מו"ה אברהם יודא כהן הי"ו
 קידושא רבא בבית מדרשינו
 בזכרון מאיר

מו"ה יואל אברהם שווארץ הי"ו
 ולאבי מו"ה עזריאל שווארץ הי"ו
 ולחותנו מו"ה אברהם מרדכי שטיינבערג הי"ו
 קידושא רבא בבית מדרשינו
 בזכרון מאיר

להכנס בנייהם לעול התורה והמצוות

הרב ר' צבי ווייס שליט"א, ר"מ בישיבה"ק
 ה"בר מצוה" ביום ראשון באולם "שמחת שמח"

מו"ה יודא צבי לעווינגער הי"ו
 ולאבי מו"ה משה יצחק לעווינגער הי"ו
 ולחותנו מו"ה יצחק קאזק דאווידאוויטש הי"ו
 ה"בר מצוה" ביום שלישי הבעלי"ט
 באולם "שמחת שמח"

מאנטריאל

לאירוסים צאצאיהם

מו"ה אלימלך פויגל הי"ו
 ולאבי מו"ה נטע פויגל הי"ו

וויליאמסבורג

להולדת הבנים

מו"ה שלמה (בר"ר אלעזר) סטורלאוויטש הי"ו
 מו"ה בנימין בן ר' יושע פנחס שווארץ הי"ו
 מו"ה חיים יוסף בניציון (ברא"י) רי"ז הי"ו

להולדת הבנות

מו"ה אביגדור נחום מענדלאוויטש הי"ו
 מו"ה מרדכי לייב לאנדא הי"ו
 מו"ה זאב דוב שווארץ הי"ו
 מו"ה פנחס הערש מאר קאוויטש הי"ו
 מו"ה שלום שמעי' (ברמ"מ) מיטעלמאן הי"ו

להכנס בנייהם לעול התורה והמצוות

מו"ה וואלק דייטש הי"ו

אייראפע

להולדת הבנים

מו"ה שמעון פרענקל הי"ו, לאנדאן
 בן מו"ה חיים אפרים פרענקל הי"ו, לאנדאן
 חתן מו"ה דוד שמחה ראפפארט הי"ו, לאנדאן

להולדת הבנות

מו"ה אהרן משה ריינער הי"ו, אנטווערפן
 בן מו"ה שרגא פייוויל ריינער הי"ו, לאנדאן
 חתן מו"ה שמואל ברוך נאה הי"ו, אנטווערפן

מאנסי

להולדת הבנות

מו"ה יחיאל יואל (בר"ר חיים דוד, ב"פ) לויפער הי"ו
 מו"ה יואל (בר"ר יונה צבי, ק"י) האפפמאן הי"ו

לאירוסים צאצאיהם

מו"ה אברהם שלום סטורלאוויטש הי"ו, וומ"ס	הבה"ח כמר ארון לייב נ"י	מו"ה ישראל שייף הי"ו, וומ"ס
הרב ר' נפתלי הירצקא צוויבל שליט"א, וומ"ס	הבה"ח יואל נ"י	מו"ה אלישע האראוויטץ הי"ו, ק"י
מו"ה שמואל הערש שפיטצער הי"ו, וומ"ס	הבה"ח מאיר משה נ"י	מו"ה ישראל מנחם קלעפנער הי"ו, וומ"ס
מו"ה שמואל אליעזר ראטה הי"ו, ב"פ	הבה"ח יושע נ"י	מו"ה שמואל (ברמ"י) בראך הי"ו, ק"י
מו"ה ארי' אשר שטעסל הי"ו, ק"י	הבה"ח כמר אברהם יוסף נ"י	מו"ה משה ווייס הי"ו, וומ"ס
מו"ה פנחס לאנדא הי"ו, ק"י	הבה"ח כמר שלמה נ"י	מו"ה אהרן יוסף ווייס הי"ו, ב"פ
מו"ה משה מאיר שטערנגאלד הי"ו, לאנדאן	הבה"ח רפאל נ"י	מו"ה חנני' יו"ט ליפא וואלנער הי"ו, ק"י
מו"ה אשר אנטשיל שווארץ הי"ו, י"ם	הבה"ח עזריאל נ"י	מו"ה שלמה זלמן דאסקאל הי"ו, ב"ב

לנישואי צאצאיהם

מו"ה זלמן לייב קאפפעל הי"ו, ק"י	הבה"ח יהושע אהרן צבי נ"י	מו"ה אברהם מאיר איצקאוויטש הי"ו, ק"י
---------------------------------	--------------------------	--------------------------------------

אדער קען מען שיקן דורך א פקס אדער מייל

a.ch.bnb@gmail.com - FAX: 011-9723-6166382

צו מעלדן א שימחה קען מען זיך פארבינדן צו:

011-972-527648437 און אין אר"י 845-662-5579